সাধনা

২০২৩-২৪ বর্ষ

সাধনা

২০২৩-২৪ বৰ্ষ

তত্ত্বাৱধায়িকা
ডঃ বিভাৰাণী পাঠক

সম্পাদক
দিপশিখা ডেকা

শ্ৰদ্ধাঞ্জলি

শিক্ষাবিদ দেৱেন দত্ত

অশান্ত পৃথিৱীৰ পৰা আঁতৰি মৃত্যু উপত্যকাত জিৰণি লোৱা অসমৰ সু-সন্তান তথা কটন বিশ্ববিদ্যালয় (মহাবিদ্যালয়)ৰ উপাধ্যক্ষ, বিশিষ্ট চিন্তবিদ, শিক্ষাবিদ, সাহিত্যিক তথা বুদ্ধিজীৱী দেৱেন দত্ত দেৱক শ্ৰদ্ধাৰে সুঁৱৰি তেখেতৰ বিদেহী আত্মাৰ চিৰশান্তি কামনা কৰিলোঁ।

সম্পাদকীয়

"চিৰ চেনেহী
মোৰ ভাষা জননী ।।"

ভাষা - সাহিত্য - সংস্কৃতিৰ নিটোল ঐতিহ্যৰ গৌৰৱময় এছ. বি. দেওৰা মহাবিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ প্ৰতিটো ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে প্ৰকাশ কৰি অহা 'সাধনা' নামৰ হাতেলিখা আলোচনীখনে চাওঁতে চাওঁতে বহু বছৰ অতিক্ৰম কৰিলে ।

ভাষা হৈছে এটা জাতিৰ প্ৰথম আৰু প্ৰধান পৰিচয়, যিয়ে জাতিটোক শিৰ উচ্চ কৰি থিয় দিয়াৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰে । ঠিক একেদৰে সাহিত্য হ'ল এটা জাতিৰ দাপোণস্বৰূপ । সাহিত্য অবিহনে এটা ভাষা বা জাতি জীয়াই থাকিব নোৱাৰে । সাহিত্য চৰ্চাই ভাষা আৰু জাতিক উন্নতিৰ পথত আগুৱাই লৈ যোৱাত প্ৰত্যক্ষভাৱে সহায় কৰে ।

২০০৪ চনৰ পৰা অসমীয়া বিভাগৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ উদ্যোগত আৰু ড° বিভাৰাণী পাঠক বাইদেউৰ তত্ত্বাৱধানত এই আলোচনীখন প্ৰকাশ কৰি অহা হৈছে । প্ৰত্যেক বছৰৰ দৰে এইবাৰো আমি তৃতীয় ষাণ্মাসিক (২০২৩-২৪) ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে গল্প, কবিতা, প্ৰবন্ধ আদি সৃষ্টিশীল ৰচনাৰে বিভিন্ন উপাদানেৰে

এই আলোচনীখন সজাই তুলিবলৈ চেষ্টা কৰিছোঁ। আশা কৰিছোঁ আমাৰ এই প্ৰয়াসে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ উত্তৰণত যৎকিঞ্চিত হলেও সহায়ক হব।

আলোচনীখনৰ তত্ত্বাৱধায়ক ড° কিত্তোৰাণী পাঠক বাইদেউৰ দিহা-পৰামৰ্শৰ ফলস্বৰূপে আমি এইখন আলোচনী সফলভাৱে লিখি উলিয়াবলৈ সক্ষম হৈছোঁ। সেয়ে বাইদেউৰ ওচৰত আমি চিৰকৃতজ্ঞ।

দিপশিখা ডেকা
সম্পাদিকা, সাধনা

কৃতজ্ঞতা

পোন প্ৰথমে এছ. বি. দেওৰা মহাবিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ ২০২৩ বৰ্ষৰ 'সাধনা' শীৰ্ষক হাতেলিখা আলোচনীখনৰ প্ৰস্তুতকৰণৰ দায়িত্ব আমাৰ হাতত অৰ্পন কৰাৰ বাবে অসমীয়া বিভাগৰ বিভাগীয় মুৰব্বী ড° বিভাৰাণী পাঠকে বাইদেউক অশেষ ধন্যবাদ তথা কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ। এই আলোচনীখন অতি কম সময়ৰ ভিতৰতে প্ৰস্তুত কৰাত সহায় কৰা তৃতীয় ষান্মাসিকৰ সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা সহপাঠীলৈ মোৰ তৰফৰ পৰা ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ। ইয়াৰ লগতে সাধনা সৃষ্টিৰ আঁৰৰ লেখকবোৰমান ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈ বিশেষভাৱে ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলোঁ।

বেটুপাত - প্ৰকাশ ৰয়

অন্তঃচিত্ৰ অংকন - প্ৰকাশ ৰয়, দক্ষী ডেকা, মানসী দাস

অন্তঃ লিখনি - বিদিচা বৰুৱা, কুমকুম মণ্ডল, বিমী হাজৈ, ডিম্পী বেজবৰুৱা, নিখিল পাঠক

আলোচনীখন নিৰ্দিষ্ট সময়ত প্ৰস্তুত কৰি উলিওৱাত মোক যথেষ্ট সহায় আগবঢ়োৱা বিদিচা বৰুৱালৈ বিশেষভাৱে কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলোঁ।

শেষত সম্পাদক হিচাপে আমি কৰা ভুল-ত্ৰুটিৰ বাবে সকলোৰে ওচৰত ক্ষমা বিচাৰিছোঁ।

— দিপশিখা ডেকা
সম্পাদিকা, সাধনা

সূচীপত্ৰ

* কাব্য কানন:

■ স্মৃতিৰ ঢৌ	: প্ৰকাশ ৰয়	০১
■ জ্ঞান বৃক্ষ	: কুমকুম মণ্ডল	০২
■ যন্ত্ৰনা	: পম্মী ডেকা	০৩
■ ফাগুন	: কৃত্তিকা তালুকদাৰ	০৪
■ পৰিৱৰ্তন	: অমেলাজ্যি ৰয়	০৫
■ জোনাক তুমি	: ৰিমী হালৈ	০৭
■ জীৱন	: দেৱাশিষ ৰয়	০৮
■ কোনেনো সৃজিব এই জগতৰ মহিমা	: ডিম্পী বেজবৰুৱা	০৯
■ মৌনতা	: কুমকুম মণ্ডল	১০

* গল্প-গুচ্ছ:

■ মাতৃত্বৰ সুখ	: খেজিমা বেগম	১১-১৭
■ জীৱন সংগ্ৰাম	: দিপশিখা ডেকা	১৮-২৩
■ নিঃসংগ	: বিদিচা বৰুৱা	২৪-২৯
■ এৰি অহা দিনবোৰৰ স্মৃতি	: নিতিকা দাস	৩০-৩৪
■ কালীয় দমন	: মৌস্মিনা মিলি	৩৫-৩৯

* বিবিধা:

■ সত্ৰীয় নৃত্য	: মৌস্মিনা মিলি	৪০-৪৪
■ পুতলা নাচ	: বিদিচা বৰুৱা	৪৫-৫১

- দুৰ্গা পূজা : ৰিমি হালৈ ৫২-৬০
- নাটক : পক্ষী ডেকা ৬১-৬৫
- আজান ফকীৰ : সাজিদা খাতুন ৬৬-৭১
- নেহৰু সুৰাৰ শিশু প্ৰেম : দিপশিখা ডেকা ৭২-৭৪
- সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা : মানসী দাস ৭৫-৭৯
- অসমীয়া আধুনিক সংগীত : নিৰ্মল পাঠক ৮০-৯১

* মহৎ লোকৰ বাণী : ৯২-৯৬

* কবি সকলৰ ছদ্মনাম : ৯৭-৯৮

* সাঁথৰ : ৯৯-১০২

* বিভিন্ন অভিধাৰে জ্ঞাত অসমীয়া কবি সাহিত্যিক : ১০৩-১০৪

* আলোক চিত্ৰ : ১০৫-১০৬

কাব্য কানন

স্মৃতিৰ ঢৌ

প্ৰকাশ ৰয়

এটি উমাল উজগৰী নিশাত
বৈ আছোঁ তোমালৈ
নিশাৰ চন্দ্ৰমাই উজলাই তোলা
আকাশখনিৰ সতে
বসন্তৰ বলিয়া বতাহ জাকে
মনৰ আকাশখনিত
তুলিছে পগলচুম্বী ঢৌ
নিয়ৰসনা দুবৰিয়ে যেন
তোমাৰ বাবেই গাঁথিছে
প্ৰেমৰ মুকুতামালা।

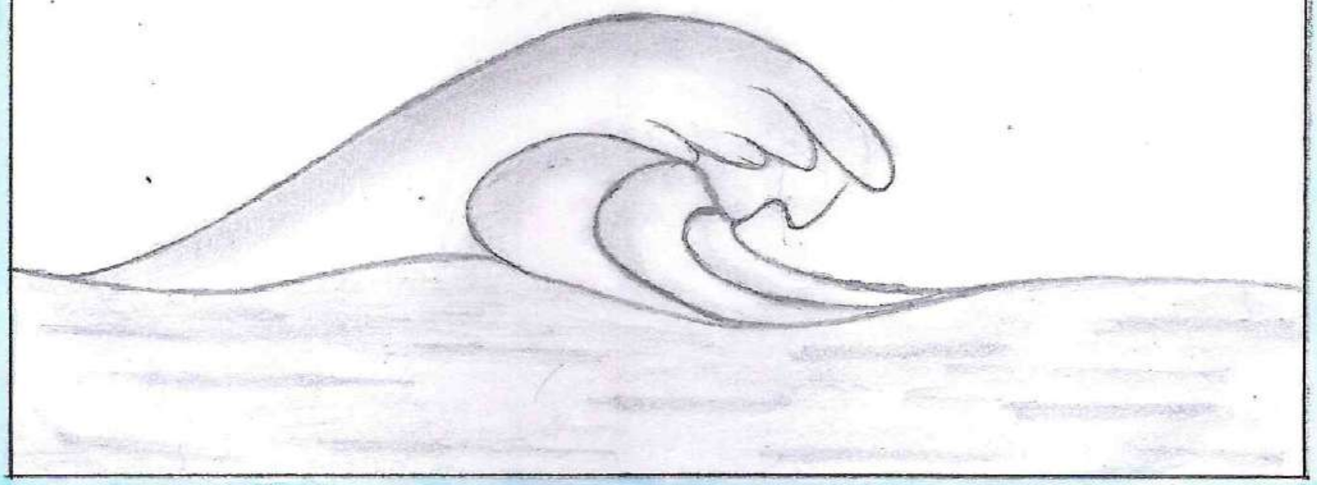

জ্ঞানবৃক্ষ

গুৱাহাটীৰ মাজেমাজিয়াত তুমি জিলিকি আছা
'হে জ্ঞানবৃক্ষ'
তুমি অনুপমা
কিদৰে দিওঁ তোমাৰ উপমা ।
ক'ত যাম পাম আমি
ইমান মধুৰ আলয়খিনি
য'ত বলে নিতৌ, শিক্ষাৰ মলয়া এছাটি ।
বহু ঠাইৰ আগমন শিক্ষাৰ্থী
আছে তোমাৰ বুকুত, কৰিবলৈ নিজৰেই
দূৰ অন্ধকাৰ,
তোমাৰ বাবেহে জ্বলে শিক্ষাৰ বন্তি গছি
জীৱনত আমাৰ ।
আমি মিলিজুলি সহপাঠী
গঢ়ো এটি সংস্থা বৃহৎ আকাৰ
তোমাৰ বুকুতেই পাওঁ সমুদ্ৰ শিক্ষাৰ সাৰ
বিচাৰি পাবলৈ টান পাৰাপাৰ ।
মৰাৰ আগলৈকে নাপাম বিচাৰি লেখা
দিবলৈ তুলনা তোমাৰ ।
যাউতি যুগীয়া হৈ ৰোৱা তুমি
'এছ বি দেওৰা মহাবিদ্যালয়'
জেল-জেল, পট-পট হৈ ৰওক ।

— কুমকুম মণ্ডল

যন্ত্ৰণা

পম্পী ডেকা

যন্ত্ৰণাদগ্ধ স্পৰ্শকাতৰ বিপন্ন সময়,
শৰশয্যাত থকা ভূস্তা ভুবৰৰ পৃথিৱীত ক্ৰন্দন।
অমানিশা ফেঁচা বা কপৌৰ থিয়া উভা মাত,
চিনাকি পৰিচয় মিঠা সপোন সুহাৰি।
হেৰাল প্ৰাকৃতিক শীৰ্ণ নদীৰ মোহনাত,
চেকনিত চেকি অভিজ্ঞতাৰ চাহ।
মানুহৰ কলিজাৰ কেঁচা ঘাঁ,
এয়েই স্পৰ্শকাতৰ যন্ত্ৰণা।

ফাগুন

কৃতিকা তালুকদাৰ

ফাগুনৰ বতাহত গছবোৰে
হাউলি জাউলি নাচে
তাকে দেখি মনৰ
উদাসীনতাবোৰ অন্ত পৰে।
আৰম্ভ হয় নতুনত্বৰ সন্ধান
পুৰণি দুখবোৰো গছৰ পৰা সৰি পৰে
মনৰ অৰণ্যত এতিয়া কেৱল
পলাসৰ লয়লাস, ফাগুনী বতাহে
আনিছে জীৱনৰ আশাবোৰ পুনৰ ঘূৰাই
ক্ৰমাগত হৈছে এক নতুন আৱিয়াস
জীৱনৰ দুখীয়াবোৰে এতিয়ামোন
উন্মুক্ত আলী চকুৰ আগত।

পৰিৱৰ্তন

প্ৰসেনজিৎ ৰায়

লাহে লাহে সময়বোৰ
পাৰ হৈ গ'ল।
সত্য যুগৰ কথাবোৰ
কেৱল কিতাপতহে ৰ'ল।
সত্য যুগৰ মানুহে দিছিল
সত্যৰ বাবে প্ৰাণ,
আজিৰ যুগত মানুহৰ মুখত
কেৱল স্বাৰ্থৰ গুণ-গান।
মানুহবোৰ ইমানেো কিয়,
স্বাৰ্থপৰ হৈ পৰে
এজনক পিছু পেলাই আনজনে
আগবাঢ়িব লৈ ধৰে।
আনৰ বাবে ভাবিবৰ

কাৰোৰে আহৰি নাই,

আগুৱাই আছে সকলো

পিছুলৈ একো নাচায়।

আহিবনে উন্নতি সত্যৰ যুগ?

শেষ হ'বনে মানুহৰ দুখ!

এইয়া চাপে পৰিৱৰ্তন,

সময়ৰ পৰিৱৰ্তন, প্ৰকৃতিৰ পৰিৱৰ্তন।

জোনাক তুমি

যদি তুমি বতাহ হোৱা
মই হ'ম বাখিয়া,
তুমি যদি আকাশ হোৱা
মই হ'ম, তৰা,
শৰৎ মোৰ বৰ প্ৰিয়
মাথোঁ তুমি মোৰ বাবে ত্যাগ শৰৎ হৈ থোৱা না,
আজীৱন হাজাৰ বাৰ সেৱালী হৈ জনম লৈ তোমাতেই শেষ হ'ম
আজীৱন তোমাৰ সৈতে খোজ মিলাম
হাতে হাত ধৰি ॥
মাথোঁ হৃদয়ৰ পথা বাখিবা আশা.
আমাৰ ভালপোৱাৰ উপৰত
লিখাৰ জোনটোক কম আমি আমাৰ প্ৰেমৰ কাহিনী
আজীৱন লগত থকাৰ দিদিও প্ৰতিশ্ৰুতি.
প্ৰতিশ্ৰুতিৰ জানো আছে কিবা মূল্য
কোনোবাই জানে জানো প্ৰিয়তমৰ কাহিনী
মাথোঁ আশা কৰো মৃত্যু শেষ মুহূৰ্তলৈ
তোমাৰ সৈতে কটাব খোজো ।
যদি তুমি দিয়া সহায়
আমি ভালপোৱাৰ গীত ৰচিম,
একেলগে কটাম জোনাকী নিশা
হাঁহিয়ে সজাম আমাৰ জীৱন,
মোৰ জীৱনৰ দিশদৰ্শী তুমি ।
মোৰ অন্ধকাৰ জীৱনৰ
তুমিয়েই জোনাক ॥

ৰিমী হালৈ

জীৱন

দেৱাশিষ ৰায়

মোৰ জীৱনটো সদায়
বোৱতী নদীৰ দৰে
ক'ত ঠেকা-খাই
ভাক ক'ৰা নোৱাৰি।
নদীৰ ঢৌবোৰে কেনেদৰে
খেলিছে দেখিছা নহয়
তুমি খেলি আছা
মোৰ লগত
ই সদায় বৈ থাকিব
অনন্ত কাললৈ
মৰমাৰ নদীখনিৰ দৰে
মোৰ জীৱনটো এটি স্মৃতি হৈ....।

কোনেনো সৃজিলে এই জগতৰ মহিমা

ডিম্পী বেজবৰুৱা

কোনেনো সৃজিলে এই জগতৰ মহিমা
কোনেনো সৃজিলে এই মায়াবী জগতখন
কোন এই জগতৰ গৰাকী
তাৰ উত্তৰ কোনোবাই জানো জানে কি ?
আচলতে ভগৱানে নে বিজ্ঞানে
নে কোনোবা যাদুকৰী শক্তিয়ে
অনুপম সৃষ্টিৰ এই জগতৰ মহিমা
তাৰ ৰহস্য কোনেনো জানিব কি ?
এইফালে যদি সমতল ভূমি
আনফালে আকৌ পৰ্বত - পাহাৰ
এই মনোৰম প্ৰাকৃতিক দৃশ্যাৱলী
ইমান সুন্দৰকৈ কোনেনো কৰিলে সৃষ্টি ।
কোনে কব পাৰিব আমাৰ জীৱনৰ প্ৰকৃত সত্য
কোনেনো সৃজিলে এই জগতৰ মহিমা ।

মৌনতা

মোৰ মৌনতাৰ উমান লৈ
মোৰ হৃদয়ৰ নুবুজিবা;
মোৰ এই মৌনতাৰো আছে এক বিশাল বেদনা
শব্দৰে যাক বুজাব নোৱাৰি,
চিয়াহীৰে যাক লিখিব নোৱাৰি
সেয়েই হ'ল মোৰ যৌৱনৰ নিৰাশা।
যৌৱন পৃষ্ঠাৰ সকলো লিখনি ৰ'ল
কিন্তু নৰ'ল মাথোঁ ভঙা হিয়াৰ অদ্ভুত লিপিৰ চেতনা;
মনৰ আশা যেন ধূলি হৈ ৰ'ল
সপোনবোৰো যেন মৰীচিকা হ'ল
যৌৱনৰ যি আছিল অস্থিৰতা;
আজি বৈ হ'ল ভৰিৰ গচকত যোৱা নিয়ৰৰ কণা।
নিমিষতে ল'লো মই শান্তিৰ উশাহ!
বিচাৰি নাপালোঁ কিন্তু মৌনতাৰ বেহা
নিলেও যৌৱনে, দিলেও যৌৱনে
চকুলোৰ পানী আৰু হাঁহিৰ বিৰিঙনি
মাথোঁ এতিয়া মোৰ এটাই আশা
মোৰ মৌনতাৰ উমান লৈ
মোৰ হৃদয়ৰ নুবুজিবা।

— কুমকুম মণ্ডল

গল্প-গুচ্ছ

মাতৃত্বৰ সুখ

ৰেজিমা বেগম

প্ৰিয়া আৰু অৰুনাভৰ বিয়া হোৱা আজি প্ৰায় এবাজুৰেই হ'ল। অৰুনাভ পেচাত এজন বৈদ্যুতিক বিভাগৰ সুদক্ষ অভিজন্তা। অৰুনাভৰ পিতৃবিহীন ঘৰখনৰ বৰ্তমানৰ সদস্য বুলিবলৈ মাক, অৰুনাভৰ দুজন ককায়েকৰ দুজনী বৌৱেকৰ লগতে দুজনী বৰ মৰম লগা ভতিজী নানু আৰু মাইনী। অৰুনাভৰ জন্মৰ চাৰি বছৰ পিছতেই

দেউতাকৰ মৃত্যু হোৱাত মাকে বৰ কষ্টৰে দুয়োটা

লৰাকে ডাঙৰ কৰিছে। প্ৰিয়াই পিছে এনে এটি মধ্যমিয়াল

পৰিয়ালত বিয়া হ'বলৈ পাই নিজকে ধন্য মানিছে।

প্ৰিয়াই স্বামীৰ ঘৰত ইমান মৰম পাইছে যে, তাইৰ

মাকৰ ঘৰলৈ মনতে নপৰা হ'ল। মাকৰ ঘৰলৈ প'লেও

দুদিনৰ বেছি নাথাকে, সেয়ে মাকে কয়, "তই ইমান

সোনকালে মাকৰ ঘৰখন পাহৰিবি বুলি ভবাই নাছিলো।"

তাৰ উত্তৰত আকৌ প্ৰিয়াই কয়, "মা মই কেতিয়াও

এইখন ঘৰ আৰু অৰুনাভহঁতৰ ঘৰখনৰ মাজত পাৰ্থক্য

বিচাৰি নাপাওঁ। সকলোৱে মোক ইমান মৰম কৰে,

নানু আৰু মাইনীহঁতে সদায় স্কুলৰ পৰা আঁহোতে গোটেই

পদূলিটো খুড়ীমা-খুড়ীমা বুলি চিঞৰি আহে। শুনি যে

ইমান ভাল লাগে।" মাকে ওঁঠত মিচিকিয়া হাঁহি

এটাৰে পুনৰ কবলৈ ধৰিলে, "শুনকচোন, মই আকো

কবাতকৈ বহুত বেছি ভাল ঘৰ এখন পালি তোৱানে

সদায় এনেকৈয়ে তোক কৃপা কৰক।"

দেউতাকৰ বিয়োগৰ পিছৰ সেই দুখকণ আঁতৰিল যদিও বৰ্তমান ঘৰখনত এটাই দুখ আৰু সেয়া হ'ল সিহঁতৰ ঘৰৰ ডাঙৰ ল'ৰাৰ বিয়াৰ আজি প্ৰায় ছয়-সাত বছৰ হ'ল যদিও ডাঙৰ বোৱাৰীয়েকে মৃদুলাক ভগৱানে মাতৃ হোৱাৰ সুখকণৰ পৰা বঞ্চিত কৰিলে। চহৰৰ ডাঙৰ ডাঙৰ ডক্টৰৰ ওচৰলৈ গৈছে যদিও কোনো সঠিক সমাধান উলিয়াব পৰা নাই। পিছে আজি ৰাতিপুৱাই সূৰ্যৰ কিৰণে ধৰাৰ বুকুতে অন্ধকাৰ দূৰ কৰাৰ দৰে ঘৰখনলৈও এক আশাৰ বেঙুনি কঢ়িয়াই আনিলে। প্ৰিয়া হেনো মাক হ'বলৈ ওলাইছে। মৰমতো পাইছে দুখান ঘৰতেই আনন্দৰ জোৱাৰ উঠিল। ঘৰৰ দুয়ো বোৱাৰীয়েক ক্ৰমে মৃদুলা আৰু ৰীমাই প্ৰিয়াৰ সকলো যত্ন লয়, তাই কি খাব, কেতিয়া খোজ কাঢ়িব আদি সকলো নজৰ দিয়াৰ দায়িত্ব এতিয়া দুয়োজনীৰ ওপৰত। নন্দু আৰু

মাইনীয়েও খুড়ীয়েকৰ ওচৰৰ পৰা নুগুছা হ'ল।
বস্তুত বুদ্ধি কৰিছে খুড়াকে পঢ়া টেবুলত বহুৱাই।

এনেদৰে চাওঁতে চাওঁতে প্ৰিয়াৰ ন মাহ সম্পূৰ্ণ হ'ল আৰু প্ৰসৱৰ সময় কাষ চাপিল। তেনেতে এদিন দুপৰীয়া ভাত খাই জিৰণী লোৱাৰ পৰতেই তাই প্ৰসৱ পীড়া আৰম্ভ হ'ল আৰু ততাতৈয়াকৈ ডক্টৰৰ ওচৰ পোৱালেগৈ। ডক্টৰে লগে লগে অপাৰেছন কোঠাত ভৰ্তি কৰিবলৈ দিলে। এনেদৰে কিছু সময় যোৱাৰ পাছত ডক্টৰ বাহিৰলৈ ওলাই আহিল আৰু প্ৰিয়াই এটি সুস্থ পুত্ৰ সন্তান জন্ম দিয়াৰ খবৰটো দিলে। প্ৰিয়াই মাতৃ হোৱাৰ সুখকণ অনুভৱ কৰিলে। দুয়ো আইতাকে মিলি প্ৰিয়া আৰু অৰুনাভৰ প্ৰেমৰ চিহ্নৰূপী ল'ৰাটোৰ নাম থ'লে - 'অনুৰণ'। যাৰলৈ আহাৰ পিছতেই অনুৰণৰ লগত কোনে কিমান সময় খেলিব তাকে লৈ নানু আৰু

স্বাইনীৰ মাজত কাজিয়া লাগিয়ে থাকে। তাকে দেখি প্ৰিয়াৰ শাহুৱেকে মিচিকিয়াই হাঁহি এটা মাৰে। ঘৰখনত আনন্দই ভৰপূৰ হ'ল কিন্তু কোনোৱামিনিত মৃদুলাৰ অন্তৰে আজিও এটা সন্তানৰ বাবে উটুপে। মাতৃত্ব লাভৰ পিছৰে পৰা এই দুখৰ বেদনা প্ৰিয়াইয়ো অনুভৱ কৰিবলৈ ধৰিলে।

এনেদৰে সময় বাগৰিল। অনুৰণো এবছৰ দুমহীয়া এটা বৰ মৰম লগা শিশু হ'ল। কিন্তু তেনেতে তাই মন কৰিলে যে, তাইৰ মাহেকীয়া যোৱা নাই, তাই ভয় খালে আৰু লগে লগে অৰুণাভক কথাটো ক'লে। এনেই অনুৰণ ইমান সৰু ভাতে আন এটি সন্তান নাই, ইমান সোনকালে সিহঁতে আকৌ এবাৰ সন্তানৰ কথা ভবা নাই। দুয়ো দেৰি নকৰি ডক্টৰৰ ওচৰ চপাৰ সিদ্ধান্ত ল'লে। কিন্তু কথাটো মাকক নজনোৱাৰ সিদ্ধান্ত ল'লে। কাৰণ মাকে হয়তো সিহঁতে বিচৰাটো

হ'বলৈ দিদিৱতুঁ পাৰে। সেয়ে তাৰ সলনি দুই বৌৱেকক জনোৱাৰ সিদ্ধান্ত ল'লে। কথা মতেই কাম, দুই বৌৱেকক কথাটো কোৱাত ডাঙৰ বৌৱেক মৃদুলাই লগে লগে প্ৰিয়াৰ হাত দুখন খামুচি ধৰি হুক হুকাই কান্দিবলৈ ধৰিলে। মৃদুলাই ক'লে, "প্ৰিয়া তুমি যদি ইচ্ছা কৰা তেন্তেময়ো মাক হোৱাৰ সুখ অনুভৱ কৰিব পাৰিম।" প্ৰিয়াই বৌৱেকৰ ফালে থৰ লাগি চাই ৰ'ল। কিছু সময়ৰ পিছত তাই সুধিলে, "বাইদেউ আপুনি কি ক'ব বিচাৰিছে? মই ঠিক বুজিব পৰা নাই।" মৃদুলাই তাৰ উত্তৰত ক'লে- "এই সন্তানটি তুমি মোক দিয়া মই তাক নিজৰ সন্তানৰ দৰেই মৰম কৰিম। মোক এই মাতৃত্বৰ সুখখিনি এবাৰ মাথোঁ অনুভৱ কৰিব দিয়া।" তেতিয়া প্ৰিয়াই লগে লগে আৰুনাভক ভিতৰলৈ মাতি আনিলে আৰু উক্ত কথাখিনি ক'লে। হয়ো এনেদৰে কিছু সময় আলোচনা কৰি এটা সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ল যে, প্ৰিয়াই সন্তানটি জন্ম দিব

আৰু বৌৱেক মৃদুলাক হাতত তুলি দিব। মৃদুলাক সিহঁতৰ এই সিদ্ধান্তৰ বিষয়ে জনোৱাত মৃদুলাই দুয়োৰে সন্মুখতে উচুপি উচুপি কান্দিলে আৰু প্ৰিয়াক সাৱটি আশেষ ধন্যবাদ দিলে। এই কথাৰ পিছে সাক্ষী হৈ ৰ'ল সৰু বৌৱেক ৰীমা। তাৰো পিছে প্ৰিয়াৰ এই সিদ্ধান্তত যথেষ্ট সুখী হ'ল।

এইবোৰো প্ৰিয়াৰ ও যত্ন আগৰবাৰৰ দৰেই লোৱা হ'ল। যথা সময়ত প্ৰিয়াৰ দ্বিতীয়টো সন্তান জন্ম হ'ল। এইএপৰাকী কন্যা সন্তান তাই জন্ম দিলে। জন্ম হোৱাৰ লগে লগে কন্যা সন্তানটি মৃদুলাৰ হাতত তুলি দিয়া হ'ল। এনেকৈয়ে প্ৰিয়াই নিজকে গৌৰৱান্বিত অনুভৱ কৰিলে। আজিৰ পৰা মৃদুলাও এপৰাকী কন্যা সন্তানৰ মাক হ'ল, যিয়ে তাই 'মা' বুলি মাতিব। মৃদুলাই ছোৱালীজনীৰ নাম দিলে 'হাঁহি'। মাৰ বাবে মৃদুলাৰ ওঁঠৰ হাঁহিটো অনবৰতে বিৰিঙি থাকে।

জীৱন সংগ্ৰাম

দিপাশিখা ডেকা

সময় প্ৰায় ৰাতি ১১ বাজিছে। মাক আৰু তাইকো ভয় আৰু চিন্তাই আগুৰি ধৰিছে। সময়ৰ লগে লগে যেন ভয় আৰু চিন্তাবোৰ বাঢ়ি গৈছে। এনেতে বাহিৰৰ পৰা কোনোবাই টুকুৰিয়ালে।

ঠক্ ঠক্

: অ' মুনু , দৰ্জাখন খোলা ।

তাই লৰালৰিকৈ দৰ্জাখন খুলিলে। তাইৰ ভয়বোৰ যেন ক্ৰমাগ্ৰয়ে বাঢ়ি গ'ল। দেউতাক আহিছে, নিচাত থিয় হৈ থাকিবও পৰা নাই। ভিতৰলৈ আহি বিচনাত বাগৰি পৰিল। এনেতে মাকে ক'লে — "আপুনি এনেকৈ সদায় নিচা কৰি যে আহে ভৱিষ্যতৰ কথা কিবা ভাবিছে নে? ছোৱালীজনী ডাঙৰ হৈ আহিছে সদায় এনেকৈয়ে থাকিম বুলি ভাবিছে নেকি?"

দেউতাকে ক'লে — "মই কি ভাবিব লাগে ককাক-আইতাক আছেই চোন।" কথাখিনি কৈ তেওঁ টেবুলত থকা পানীৰ বটলৰ পৰা পানী খাবলৈ উঠি গ'ল। বটলত অলপো পানী নাপাই খঙতে ওচৰতে থকা পানীৰ ফিল্টাৰটো মজিয়াত বগৰাই দিলে আৰু মাকক গালি পাৰিব ধৰিলে। মাকে হেনো দিনটো ঘৰত শুই বহি থাকে। কেতিয়াবা ৰাতি বাহিৰত ওলাই থৈ দৰ্জাখন

ভিতৰৰ পৰা লগাই থৈ দিয়ে। এনেকৈ দেউতাকৰ অত্যাচাৰবোৰ বাঢ়ি গৈ থাকিল। কেতিয়াবা যদি ভাতৰ কাঁহীত পানী ঢালি দিয়ে কেতিয়াবা আকৌ কুকাৰটো দলিয়াই দিয়ে। ঘৰখনত সদায় এনেকুৱা এটা এটা অশান্তি। এনেকৈয়ে আঠ বছৰ পাৰ হ'ল। তাই ডাঙৰ হৈ আহিছে, ভাল বেয়া বুজি পোৱা হৈছে। তাই সৰুৰ পৰাই ঘৰখনত এনেকুৱা এটা পৰিবেশ দেখি আহিছে। দেউতাকে ইমান দিন ধৰি কৰি অহা অত্যাচাৰ, মাৰপিত এইবোৰ দেখি দেখি তাইৰ লাহে লাহে দেউতাকৰ প্ৰতি বেয়া ভাৱ আহিল। তাই দেউতাকক বেয়া পোৱা হ'ল। এতিয়া তাই মাকৰ ভাল হৈ থিয় দিয়ে। দেউতাকে মাকক কিবা ক'লে তাই মাত মাতে। তেতিয়া দেউতাকে তাইক কয় — "মুনু তোমাৰ কিন্তু বেছি হৈছে। মায়ে তোমাক এইবোৰ শিকালে।" তাই পহীনভাৱে উত্তৰ দিলে — "সৰুৰ পৰা দেখি

অথা কথাবোৰ জানো কোনোৱাই শিকাব লাগে।

লাহে লাহে তাইৰ যেন দেউতাকৰ প্ৰতি ভয় নোহোৱা হ'ল। তাই দেউতাকৰ কথাৰ মুখে মুখে উত্তৰ দিব পৰা হ'ল।

দেউতাকে এতিয়া ঘৰখনৰ দায়িত্ববোৰ পালন নকৰা হ'ল। ঘৰৰ খৰচ অনাও বন্ধ কৰিলে। এনেতে এদিন মাকে গম পালে যে তেওঁ হেনো কাম বাদ দিছে। ৰাতিপুৱা ঠিকেই ওলাই যায় কিন্তু কামলৈ নাযায়। দিনৰ দিনটো নিচা কৰি আড্ডা দি বহি থাকে আৰু ৰাতি হ'লে ঘৰলৈ আহে। এনেকৈ থাকোঁতে থাকোঁতে এদিন মাকে কাৰ্মচাৰীলৈ গৈ দেখিলে তেওঁ নাই। তাত সোধাত কলে তেওঁ হেনো কাম এৰা আজি বহুদিনেই হ'ল। তেতিয়া মাকে নিচা কৰা ঠাইলৈ গৈ দেখে তাত লগৰবোৰৰ লগত বহি নিচা কৰি আছে। সেইদিনাও ঘৰত ডাঙৰ কাজিয়া আৰু খংত দেউতাকে

ঘৰ চলাব নোৱাৰি পিতৃদিনা ৰাতিপুৱাই গাঁৱৰ ঘৰলৈ গুচি গ'ল। মাক আৰু ভাই নিশাৰ হৈ পৰিছিল যদিও একমাত্ৰ ছোৱালীজনী আৰু ঘৰখনৰ কথা ভাবিয়েই মাকে লোকৰ ঘৰত কাম কৰিব ল'লে। প্ৰথমতে অলপ অসুবিধা হৈছিল যদিও পিছলৈ সিহঁতে ধুনীয়াকৈ চলিব ল'লে। মাজে মাজে দেউতাক আহিছিল যদিও ভাই ঘৰৰ ভিতৰলৈ সোমাব নিদিয়ে। কাৰণ দেউতাকে এনেকুৱা এটা অৱস্থাত এৰি গৈছিল যেতিয়া এজনী ছোৱালীক দেউতাকৰ আৰু এজনী পত্নীক এজন স্বামীৰ প্ৰয়োজন হৈছিল। এতিয়া সৰু-সুৰা বিপদৰ সন্মুখীন হ'লেও দুয়ো সুন্দৰকৈ জীৱন-যাপন কৰিছে।

বৰ্তমান ভাই এখন মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰী। আজি মাকে যিখিনি কৰিছে সেয়া নিজৰ সন্তানৰ প্ৰতি থকা মাকৰ মৰম, ভালপোৱা আৰু কৰ্তব্য। এতিয়া দুই-এপইচা কম হ'লেও সিহঁতে সুখেৰে আছে।

কেতিয়াবা অইক দেউতাকৰ অনুপস্থিতিয়ে বৰকৈ আমনি কৰে যদিও মাকৰ শান্তিৰ কথা ভাবিয়েই তাইৰ ভাল লাগে। জীৱনৰ এই কঠোৰ সংগ্ৰামৰ মাজতো হয়তো সুখ বিচাৰি পায়। এয়াই হৈছে মানুহৰ প্ৰতি থকা স্নেহ। দেউতাকৰ প্ৰতি থকা ভাল পোৱাৰ বাবে হয়তো তাই আজিও দেউতাকৰ মাজেমাজে বাবে কান্দে। এতিয়াও যেন তাই দেউতাৰসমানসম আকলুৱা।

নিঃসংগ

ৰিদিচা বৰুৱা

প্ৰশান্ত বৰুৱা এজান সময়ৰ লগত চলা মানুহ। সদায় তেওঁক সকলো বস্তু সময়মতে যোগান ধৰিব লাগে। ঘৈণীয়েক অৰ্পণা বৰুৱায়ো স্বামীৰ লগত একেলগে সঠিক সময়ত খোজ পেলাই নিজৰ জীৱন অতিবাহিত কৰি আছে। তেওঁলোক দুয়োৰে ৰশ্মি আৰু ৰাহুল নামৰ দুটি সন্তান আছে।

আনদিনাৰ দৰে আজিও ৰাতিপুৱা দুবুৰিৰ মূৰৰ ঘৰটোত থকা কুকুৰাটোৱে ডাক দিয়াৰ লগে লগে অৰ্পণাই শুই উঠি নিজৰ দৈনন্দিন কামত ধৰিলে। পুৱা ৬.৩০ বজাত প্ৰশান্ত বৰুৱাই শুই উঠিয়ে প্ৰাতঃ ভ্ৰমণলৈ ওলাই গ'ল। তেওঁ আহি পায় মানে অৰ্পণাৰ ৰাতিপুৱাৰ আহাৰ, কাপোৰ ইস্ত্ৰি কৰা আদি সকলো কাম প্ৰায় হৈছিল। প্ৰশান্ত বৰুৱাই আহিয়েই গা ধুই ৰাতিপুৱাৰ আহাৰ খাবলৈ ডাইনিং টেবুলত বহিল। আহাৰ খাই উঠিয়েই বৰুৱা অফিচলৈ গ'ল। বৰুৱা অফিচলৈ যোৱা মানে অৰ্পণাই অলপ কামৰ পৰা ৰেহাই পায়। কিন্তু ইফালে আকৌ ৰশ্মি আৰু ৰাহুল আছেই।

আজিও মাকে ৰশ্মি আৰু ৰাহুলক বহুবাৰ মতাৰ পাছতহে টোপনিৰ পৰা সাৰ পালে। ৰশ্মিয়ে উঠিয়েই মবাইল হাতত লৈ ডাইনিং টেবুলত আহি বহিল। হয়তো দাদাক - ভনীয়েকে মাকে বনাই দিয়া আহাৰ

খাই নিজৰ নিজৰ কোঠালৈ গুচি গ'ল। কাৰণ আজি দুয়োৰে কলেজ বন্ধ। মাকেও বাচন-বৰ্তন ধুই আহি চোফাখনত বহি মবাইলটো লৈ নেট অন কৰাৰ লগে লগে হোৱাটচ এপত দেখিলে যে তেওঁক বান্ধবী নৱনীতাই মেছেজ দিছে। অৰ্পনাই মেছেজটো পঢ়ি গম পালে যে, নৱনীতাই নিজৰ পৰিয়ালৰ লগত গোৱালৈ ফুৰিবলৈ যাব। এই কথা গম পাই অৰ্পনাই মনতে ভাৱিলে — 'আমিও দেখোন কৰবালৈ যাব পাৰোঁ। বহুদিন হ'ল কতো একেলগে ফুৰিবলৈ যোৱা নাই। পতিকে ঘৰৰ সকলোৰে লগত কথাটো পাতিব লাগিব।'

এইদৰে ভাবি থাকোঁতেই ৰশ্মিয়ে নিজৰ কোঠাৰ পৰা ওলাই আহি টি. ভি. টেবলৈ আহিল। তেনেতে মাকে তাইক ক'লে, 'তোৰ পঢ়া-শুনা কেনে চলি আছে?'

ৰশ্মি — 'ভালেই চলি আছে মা।'

মাক — 'মই কথা এটা ভাবিছোঁ। আজি বহুদিন হ'ল

আমি ক'লৈকো ফুৰিবলৈ যোৱা নাই । কেইদিনমানৰ বাবে আমি সকলোৱে বাহিৰলৈ ফুৰিবলৈ যাওঁ ব'ল ।'

ৰশ্মি — 'মা তুমি বেয়া নোপোৱা যদি দাদা আৰু দেউতাৰ লগত যোৱা । কাৰণ মই অহা সপ্তাহত মোৰ বান্ধৱীৰ লগত কেইদিনমানৰ বাবে ফুৰিবলৈ যাম ।'

ৰশ্মিৰ কথা শুনি মাকৰ মনটো অলপ বেয়া লাগিল যদিও ৰাহুল আৰু গিৰিয়েকৰ লগত যোৱাৰে সিদ্ধান্ত ল'লে । এইবাৰ তেওঁ ৰাহুলৰ কোঠাত গৈ তাক ক'লে — 'ৰাহুল মই বাহিৰলৈ ফুৰিবলৈ যোৱাৰ কথা ভাবিছো । তই আমাৰ লগত যাব লাগিব ।

ৰাহুল — 'মই নোৱাৰিম মা । মোৰ কিবা কাম আছে । তুমি ভনী আৰু দেউতাৰ লগত যোৱা ।'

মাকে ৰাহুলৰ কোঠাৰপৰা ওলাই আহি বেলেগ কামত ব্যস্ত হৈ থকাৰ মাজতে তেওঁ ভাবিলে গিৰীয়েকক কথাটো সুধিব ।

ৰাতিৰ আহাৰ খোৱাৰ পিছত সকলোৱে

নিজৰ নিজৰ কোঠালৈ গ'ল। অপৰ্ণা আৰু প্ৰশান্তও

নিজৰ কোঠালৈ আহি বিচনাত উঠিল। এনেতে অপৰ্ণাই

কিবা কোৱাৰ আগতেই প্ৰশান্তই ক'লে যে, 'তুমি

কাইলৈ মোৰ কাপোৰ-কানিবোৰ ঠিক কৰি বেগত

ভৰাই দিবা।'

অপৰ্ণা — 'ঠিক আছে। হ'বা দিয়ক।'

অপৰ্ণাই গিৰীয়েকৰ এই কথা শুনি

মনত বৰ পালে আৰু তেওঁৰ আশাত চেঁচা পানী

পৰিল। অপৰ্ণাই অনুভৱ কৰিলে যে তেওঁ একেবাৰে

নিঃসংগ। এইবোৰ কথা ভাৱি থাকোতেই তেওঁৰ

দুয়ো চকুৰে চকুলো বৈ আহিল। কেইবা বছৰ সময়

টোপনি নহাত অপৰ্ণাই সিদ্ধান্ত ল'লে যে সকলোৱে

যদি নিজৰ কামতে ব্যস্ত হৈছে অকলেই বাহিৰলৈ

ফুৰিবালৈ নাযাওঁ কিয়?

তিনিদিনমানৰ পাছত ৰাতি ডাইনিং টেবুলত বহি থাকোঁতে অৰ্পনাই ৰশ্মি আৰু ৰাহুলক ক'লে, তহঁতৰ দেউতাৰে কেইদিনমানৰ বাবে বাহিৰলৈ ~~যাব~~। গৈছে। ময়ো দিল্লীলৈ এসপ্তাহমানৰ বাবে অকলে ফুৰিবলৈ যাম। পতিকে তহঁতে কাইলৈৰ পৰা নিজৰ কাম, ৰন্ধা-বঢ়া নিজেই কৰিবি। মোৰ কাইলৈ ৰাতিপুৱা ৭ বজাত ফ্লাইট আছে। মই এতিয়া সোনকালে শুবলৈ যাওঁ।

কথাষাৰ শুনি ৰশ্মি আৰু ৰাহুলৰ মাকৰ মুখলৈ ভেবা লাগি চাই ৰ'ল।

এৰি অহা দিনবোৰৰ স্মৃতি

নিতিকা দাস

সময় গতিশীল । এই গতিশীলতাৰ মাজতেই আৱৰ্তিত আমাৰ জীৱনটো গতি । সেই গতিৰ পৰিক্ৰমাতেই আমি এৰি থৈ আহিছো — পৃথিৱীৰ পোহৰৰ মুখ দেখা প্ৰথম দিনটোৰ পৰা আজিৰ দিনটোলৈকে এছোৱা দীঘলীয়া সময়। পুনৰ ঘূৰি নাহিবলৈকে পাৰ হৈ যোৱা এই দিনবোৰেই আমাৰ অতীত । এই অতীতৰ সোঁৱৰণি বৰ মধুৰ ।

অতীতত সুদূৰত এৰি থৈ আহিছো মোৰ সোনালী শৈশৱ । সেই শৈশৱৰ অপৰিসীম মৰমৰ আলফুল সযত্নতাৰে হেঁপুল-হাইতালৰ মাজেৰে ৰঙীন । নিমাওমাও ঘৰখনলৈ মই এদিন যেন স্বৰ্গৰ পৰা নামি আহিছিলো — নিজে কান্দি কান্দি, আনক হঁহুৱাই । কিছুদিনৰ পাছত আবিৰ্ভূত হ'লো কলকণ্ঠী দেৱশিশুৰূপে । বাই - ভনী, মাহী-পেহী, আইতাহঁতৰ কোলাই কোলাই বগাই ফুৰিছিলো । মিচিকি - মাচাক হাঁহিৰে ঘৰখনলৈ হাঁহি আনে পোহৰৰ ঢল বোৱাই অনাৰ লগতে, পিতৃ - মাতৃৰ আশা আকাংক্ষাত জিলিকাই তুলিছিলো ভৱিষ্যত কামনাৰ সোনালী সপোন । মোক লৈ পিতৃ - মাতৃৰ কল্পনাৰ মন্থৰ পাংখীয়ে সাতোৰঙীয়া ৰামধেনু হৈ দিগন্তৰ সীমাহীন কোনোবা সপোন ৰাজ্যলৈ উৰা মাৰিছিল ।

এদিন আত তাত ঘূৰি ক্লান্ত হৈছিলো , আইতা

হুঁতে চাই চাই "ভেজাঘৰ, ভেঙা ঘৰ" কৈ যেন বিদ্যাপত্ৰ ছলেৰে আশীৰ্বাদ দিছিল ভালকৈ শিক্ষা হাবলৈ আৰু খোজ কাঢ়িবলৈ সক্ষম হোৱাৰ কাৰণে। দুটা-এটা কথা ফুটিছিল। খুলুক-খুলুককৈ প্ৰকাশ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিলো মনৰ অলেখ কথা। অমৃত সাগৰৰ এসোঁতা বৈ আহিছিল ঘৰখনলৈ। সমস্যাবোৰ দূৰৈৰ পৰা দূৰৈতৰ হৈ পৰিছিল পিতৃ-মাতৃ, ভাই-ককাই, বাই-ভনীৰ বাবে। প্ৰত্যেকৰে দুচকুত ভৱিষ্যতৰ সুমধুৰ স্বপ্ন সোমাই লৈ, প্ৰতিজনৰ নিজকে লৈও। ফৰিংফুটা জোনাক ৰাতি মই অনামনি কৰিলে, বাইদেৱে কোলাত লৈ, জোনটোলৈ দেখুৱাই দেখুৱাই গাইছিল, "জোনবাই এ' বেজী এটি দিয়া। বেজীনো কেলেই? মোনা সীবলৈ.........। নাইবা "জোনবাই এ' পিঠা এটি দিয়া" "পাত নাই, চুৰ নাই, কিহত কৈ দিম।" ইত্যাদি।

সম্পূৰ্ণকৈ মাত ফুটাৰ দিনাই আৰম্ভ হৈছিল মোৰ অনানুষ্ঠানিক শিক্ষালাভৰ অনুশীলনী। মা, দেউতা, দাদা, বাইদেউ আদি প্ৰত্যেকেই যেতিয়াই সুবিধা পাইছিল, মোক বৰ্ণমালাৰ বৰ্ণবোৰ শিকাইছিল, নেওতা মুখস্থ কৰাইছিল। "মা, আমি শিক্ষালৈ যাম" অ" আই আমাৰ কপালতে তিলক আঁকি দিয়া" বিশ্ববিজয়ী ন জোৱান"— আদি গীত গাবলৈ শিকাইছিল বাইদেৱে। "সুন্দৰি আমাৰ গাঁওখনি অতি" "বছৰত বাৰ মাহ গুনা লাগাইতে"— আদি অনেক বহুতো শিশু কবিতা, বাইদেউৰ মুখে মুখে গাইছিল, শিশু অনুষ্ঠান, মইনা পাৰিজাত আদিত নানা শিশু কবিতা, পদ্য আবৃত্তি কৰিছিলো, গীতো গাইছিলো। আখৰ লিখিবলৈ শিকাইছিল দেউতাৰ,

মাহঁ আজাৰি পালেহুঁ গুচৰতে বহুৱাই লৈ "বগলী ঐ' সবাইলে নাহিলি কিয়?" "বগাকৈ বগলী বহলাই বহিছে" — ইত্যাদি বোৰ সুমধুৰ কৰাইছিল আৰু লগে লগে ব, ৰ, ক, ৱ, ৰ্ব আদি এটা বৰ্ণৰ সহায়ত নানা বৰ্ণ লিখিব পৰা নিয়ম শিকাই দিছিল, সেইবোৰ বৰ্ণ জোঁটাই লিখিব পৰা সহজ সহজ শব্দবোৰ শিকাইছিল; মাজে মাজে মা-ৰ মুখত লাচিত বৰফুকন, শিয়ালী, কনিৰাম কাহিনী শুনি শুনি ভোল গৈছিলো; নানা প্ৰশ্ন সুধি মা-ক ব্যতিব্যস্ত কৰি তুলিছিলো। প্ৰশ্নবোৰ আজি মনত নাই, কিন্তু মাহঁ কোৱা কাহিনীবোৰ আজিও স্মৃতি পটত জীৱন্ত হৈ জিলিকি আছে। দেশপ্ৰেমৰ বীজ মনত অংকুৰিত হৈছিল এই কাহিনীবোৰৰ পাছ। মোৰ শিক্ষাৰ ভেটি গঢ় লৈ উঠিছিল ঘৰতে। "ঘৰেই শিশুৰ আচল শিক্ষাৰ ঠাই" — কথাষাৰ আজি চিৰন্তন সত্য বুলি মৰ্মে মৰ্মে অনুভৱ কৰিছো।

এইখিনিতে আইতাৰ কথা নক'লে, নিশ্চয় মই অপৰাধী হ'ম। আইতা আছিল মৰমৰ এক শাৰিধিহীন সাগৰ। মোৰ সাত টোপ এটাকৈ পাৰিবলৈ দিদিছিল। ক'ৰ বাত কন্দা শুনিলে, দৌৰি গৈছিল ব্যাকুল হৈ — জানোচা কাৰবাত কেনেবাকৈ পৰি দুখ পালো। আঘাত পালো! গধূলি বুকুৰ মাজতে লৈ টোপনি নিয়াবলৈ চেষ্টা কৰি কিমান যে গীত গুনগুনাইছিল! "সোনৰ পালেঙতে অ' মনে তৰা" "শিয়ালী এ' নাহিবি ৰাতি," "টোপনি যাওঁৰে অ'ৰে কনাই শুৰে কানখোৱা আহে" — আদি অলেখ — অপাৰ নিচুকনি গীত, গোসাঁই নাম গাই টোপনি নিয়াইছিল। জহৰ দিনত চোতালত পাটী পাৰি মোক, দাদা, বাইদেউহঁতক, ওচৰ-চুবুৰীয়া ল'ৰা-ছোৱালীক বহুৱাই লৈ বিচি বিচি সাধু

তুলিবলৈ সদায় কৰি আহিছে নিৰলস আৰু অক্লান্ত প্ৰচেষ্টা, যাৰ ফলত আমাৰ প্ৰতিজনেই কামধেনুৰ দৰে ৰহনীয়া হৈ, গৌৰৱময় ভৱিষ্যতৰ সোণালী কাৰেং ৰচনাত প্ৰভূত ইন্ধন লাভ কৰিছে।

হাইস্কুলীয়া কালছোৱা মোৰ বাবে গৌৰৱ বুটলাৰ এক সোণালী সময়। গল্প, কবিতা, ৰচনা প্ৰতিযোগিতাত প্ৰথম স্থান লাভ কৰি পদক আৰু প্ৰশংসা লাভ কৰিছিলো। অন্য নানা প্ৰতিযোগিতাত অংশ গ্ৰহণ কৰিও বহুতো বঁটা পাইছিলো। বিদ্যালয়ৰ বাৰ্ষিক বঁটা বিতৰণী অনুষ্ঠানতো শ্ৰেষ্ঠতাৰ বহুতো বঁটা পাইছিলো। এইবোৰক লৈ মই কোনোদিনেই গৌৰৱ কৰা নাই, বৰঞ্চ মোৰ যাত্ৰাৰ পথ সীমাহীন জ্যোতি প্ৰপাতেৰে জ্যোতিময় কৰি তোলাৰ বাবে অনন্তজনলৈ অহৰ্নিশে জনাই আহিছো অজস্ৰ প্ৰণিপাত।

আজি মাধ্যমিক শিক্ষান্ত পৰীক্ষাৰ দুৱাৰডলিত থিয় হৈ স্মৃতিফলক মেলি, অতীতত এৰি থৈ অহা দিনবোৰলৈ এবাৰ চকু ফুৰাই চাইছো। দেখিছো — সকলোবোৰ স্মৃতিয়েই বৰ মধুৰ আৰু প্ৰেৰণাদায়ক, বেদনাৰ ছাঁ তাত নাই। জীৱনত সংগ্ৰামত দুৰ্বাৰ সাহসেৰে অৱতীৰ্ণ হৈ সফলতাৰ মুকুতা বুটলিবলৈ, সেই প্ৰেৰণাই মোক যোগাব অফুৰন্ত উদ্যম। সেয়েহে আশা কৰিছো, অতীতৰ সোঁৱৰণিয়েই হওক মোৰ জীৱন - যুদ্ধৰ চলং শক্তি।

কালীয় দমন

মেঘশ্রিনা মিলি

গোপাল ৰাম কৃষ্ণ বনমালী।
মাৰিলা অসুৰ দমিলা কালী ॥

এদিন উপৰান শ্ৰীকৃষ্ণই লগৰ গোপ বালকসকলৰ সৈতে বংশী ধ্বনিৰ মাজেৰে অতি আনন্দেৰে নাচি বাগি গৈ গৈ বৃন্দাবন পালেগৈ। লগত গৰু, গা-বৎসকো আছিল। প্ৰখৰ ৰ'দৰ তাপত পাৰি সকলোৰে পিয়াহ লাগিল কিন্তু সেই মুহূৰ্তত কৃষ্ণ বহুত পিছুত আছিল। তাত থকা হ্ৰদৰ পানী খাবলৈ সকলো আগবাঢ়িল। তেতিয়া সেইটো যে কালী সাপে বাস কৰা হ্ৰদ এই কথা কোনেও জনা নাছিল। পিয়াহত আঁতুৰ হৈ সকলো গৰু, দামাৰি আৰু গোপবালকে হেঁপাহ পলুৱাই পানী খালে আৰু সেই মুহূৰ্তত গাত দাৰুণ বিষ অনুভৱ কৰি সকলো অচেতন হৈ পৰিল।

কৃষ্ণই আহি সকলোকে এনে অৱস্থাত দেখি মনত দুখ পালে। কিছুসময় চিন্তা কৰি আৰু যিগনেৰে সকলো কথা জানিব পাৰি সকলোকে অমৃত স্পৰ্শৰে জীৱিত কৰিলে। গোপ বালক আদি সকলোৱে চেতনা ঘূৰাই পাই কৃষ্ণৰ শলাগ ল'লে। কালীয় নাগৰ কাৰ্যত কৃষ্ণৰ খং উঠিল আৰু ককঁালত কমৰ টঙালি বান্ধি লৈ হ্ৰদৰ তীৰত থকা কদম্ব গছত উঠি কালীনাগক হত্যা কৰাৰ মানসেৰে হ্ৰদৰ মাজলৈ জঁপ মাৰিলে। হ্ৰদৰ মাজত সাঁতুৰি - নাদুৰি খেলিবলৈ ধৰিলে। সেইবোৰ শব্দ চাৰিও ফালে বিয়পি পৰিল। কৃষ্ণই পানীত দুই হাতেৰে জলক্ৰীয়া কৰি আস্ফালন কৰিবলৈ ধৰিলে।

শ্ৰীকৃষ্ণই জলত আস্ফালন কৰি থকাৰ সময়ত গভীৰ হাবিয়াস, উৎকণ্ঠা আৰু তীব্ৰ প্ৰতিশোধ ল'বৰ মনেৰে কৃষ্ণৰ ওচৰলৈ কালীনাগ

আগুৱাই আহিল। কৃষ্ণই তেনেদৰে সাতুৰি থকা দেখি নিষ্ঠুৰ ভাৱে কৃষ্ণক দংশন কৰিবলৈ ধৰিলে আৰু নেগুৰেৰে মেৰিয়াই ধৰিলে। তেতিয়া কৃষ্ণই পাত বিষ লাগি মৃত্যু হোৱাৰ দৰে ভাও ধৰিলে আৰু পানীত ওপঙি পৰিল। সেই কাণ্ড কাৰখানা দেখি গোপ বালকবোৰ অবাক হৈ পৰিল। সেইদিনা আকৌ কৃষ্ণৰ জেষ্ঠ ভায়েক বলোৰামো লগত অহা নাছিল।

হ্ৰদত কৃষ্ণ ওপঙি থাকোতে কোনো এজন বালকে গকুলত নন্দ ৰজাৰ গৃহত খবৰ দিবলৈ গ'ল। ইতিমধ্যে তাত অমংগলে দেখা দিলে। দিনতে শিয়ালে হাও দিছে। কাউৰীয়ে কন্দলিয়াইছে, গৰুবোৰে হেম্বেলিয়াইছে। ভূমিকম্প আহিছে। তেনে সময়তে নন্দ ৰজাই কৃষ্ণক চাবলৈ বৃন্দাৱনলৈ ঢাপলি মেলিলে। তাত গৈ দেখা পালে যে গোপ বালকসকলে কৃষ্ণৰ নাম উচ্চাৰণ কৰি কান্দিবলৈ ধৰিছে। কৃষ্ণক হ্ৰদত ওপঙি থকা

দেখি নন্দ যশোদাই হ্রদত জাপ দি মৃত্যুক সাৱটি লবলৈ ওলাল। সেই দেখি বলোৰামে দুয়োকে বাধা দিলে আৰু ক'লে কৃষ্ণৰ একো নাই। মুহূৰ্তকতে জ্ঞান ঘূৰাই পালে পাৰলৈ উঠি আহিব। তেতিয়া সকলোৱে কান্দিব ধৰিলে। সকলোৱে কৃষ্ণৰ গুণ গান কৰি দুখ কৰি থকা দেখি বলোৰামে সান্ত্বনা বাণীৰে ক'লে যে, কৃষ্ণই কালীয় নাগক প্ৰতিশোধ লবলৈ এই কাণ্ড কৰিছে তোমালোকে চিন্তা নকৰিবা। এই কথা শুনি সকলোৱে মনত শান্তি পালে।

সকলোৱে দুখ দূৰ কৰিবৰ বাবে কৃষ্ণই গাৰ জোৰেৰে কালীয় নাগৰ নেগুৰৰ বান্ধ খুলিলে আৰু কৃষ্ণই সৰ্পৰ শিৰত উঠি নাচিবলৈ ধৰিলে।

এই কালীয় নাগৰ নাচোনত বিদ্যাধৰে মৃদংগ আৰু গন্ধৰ্বই গীত গাই তাল ধৰিলে। কৃষ্ণই কালি সৰ্পৰ মূৰত জাপ দি উঠি নৃত্য কৰিবলৈ ধৰিলে।

কৃষ্ণই কালীয় সর্পৰ গাত উঠি দিয়াৰ বাবে সৰ্পৰ

নাকে মুখে তেজ বাবলৈ ধৰিলে। লাহে লাহে নাগৰাজ

অচেতন হৈ পৰিল। নাগৰাণীয়ে স্বামীৰ এই বিলাই

দেখি কৃষ্ণৰ আগত হাত যোৰ কৰি 'স্বামী দান' দিয়াৰ

বাবে স্তুতি কৰিবলৈ ধৰিলে। এনেদৰে স্তুতি কৰাত

কৃষ্ণ সন্তুষ্ট হ'ল আৰু কালীয় নাগক মামাৰি সেই

হ্ৰদ ত্যাগ কৰি 'ৰমন দ্বীপ' লৈ যাবলৈ নিৰ্দেশ দিলে।

কৃষ্ণক ~~প্ৰণা~~ প্ৰণাম জনাই সপৰিয়ালে কালীয় নাগ

অন্য এক দ্বীপলৈ যাত্ৰা কৰিলে। সেইদিনাৰ পৰাই

কালীয় নাগ কৃষ্ণৰ ভক্ত হৈ পৰিল।

কৃষ্ণৰ এই মহিমা দেখি যশোদাই

সাৱটি ধৰি কৃষ্ণক গালে-মুখে চুমাৰে উপচাই দি

কান্দিবলৈ ধৰিলে। সকলোৱে কৃষ্ণক পাই অতি

আনন্দ মনেৰে নাচিবলৈ ধৰিলে।

বিবিধ

সত্ৰীয়া নৃত্য

মোপ্ৰিনা মিলি

পঞ্চদশ শতিকাৰ একেবাৰে শেষৰ ফালে বা ষোড়শ শতিকাৰ আগভাগতে মহাপুৰুষ শ্ৰী শ্ৰী শংকৰদেৱে (১৪৪৯-১৫৬৯ খৃ:ত) নৱবৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰচাৰৰ মূল অনুষ্ঠান 'সত্ৰ' অসমত প্ৰতিষ্ঠা কৰে। মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱে ভাৰতীয় শাস্ত্ৰীয় নৃত্যৰ সম্পদৰ

লগত অসমৰ স্থানীয় কিছু উপাদান সংযোগ কৰি তেওঁতে সত্ৰত এক নব নৃত্য ধাৰা সৃষ্টি কৰিলে। ইয়াকে সত্ৰীয়া নৃত্য বোলে। এই সত্ৰীয়া শব্দটো লৈ নানা আলোচনা চলিছিল যদিও শেষত ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰস্কাৰৰ বাবে এই 'সত্ৰীয়া নৃত্য' নামকেই গ্ৰহণ কৰে আৰু এই সত্ৰীয়া নৃত্যত প্ৰথমবাৰৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰস্কাৰেৰে সন্মান জনাই সংগীত নাটক একাডেমীয়ে কমলাবাৰী সত্ৰৰ মণিৰাম দত্ত বায়ন মুক্তাৰ দেৱক ১৯৬৩ চনত। শ্ৰীশ্ৰী শংকৰদেৱে অসমত নৱবৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰচাৰৰ মূল মন্ত্ৰ হিচাপে গ্ৰহণ কৰিছিল নৃত্য, গীত, বাদ্য ইত্যাদি। তাৰ প্ৰমাণ হল, তেওঁতে সত্ৰ পাতি তাত ১৯ বছৰ বয়সত ১৪৬৮ খ্ৃঃত প্ৰথম চিহ্নযাত্ৰা ভাওনা কৰে আৰু মাধৱদেৱেও শংকৰদেৱৰ আদেশ পালি ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ বাবে লৰাক ছোৱালী বেশত, চালি নৃত্য কৰি বজাৰে ঘোষত পৰিব লগা হৈছিল। কিন্তু যুগৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে

ল'ৰাৰ সলনি ছোৱালীকেই সেই কাম কৰা হৈছে।

সেইদিনত মৃদংগক খোল ৰূপে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল।

আগৰ পৰাই সত্ৰীয়া নৃত্যৰ নিজৰ বৈশিষ্ট্য আছে। হস্তৰ ক্ষেত্ৰত শ্ৰীহস্ত মুক্তাৱলীয়েই তাৰ প্ৰমাণ। যিহেতুকে নৰ্তন - নৃত্য, নৃত্ত আৰু নাট্যে তিনি ভাগে বিভক্ত। সেয়েহে হস্তও ভেদেৰেই ব্যৱহাৰ কৰা হয়। পৰম্পৰা মতে হস্ত যেনি যায়, চকু তালৈ যোৱাটো নিতান্ত প্ৰয়োজন। নাট্য শাস্ত্ৰৰ কৰণৰ দৰে আমাৰ সত্ৰীয়া নৃত্যটোত ১০৮ প্ৰকাৰতকৈও অধিক মাটি আখৰা আছে। গ্ৰীৱাকৰ্ম, চাৰি, দৃষ্টি, পাড়ি আদিও নৃত্যত প্ৰযোজ্য। সত্ৰীয়া নৃত্তত ওৰা, জলক, চতা, পাক আদি ১৬টা যি ভাগৰ নামাকৰণ কৰা হৈছে তাক সম্পূৰ্ণ খলুৱা ভাষাৰে সুকীয়া নাম দিয়া হৈছে। আগতে সত্ৰীয়া নৃত্য পৰিৱেশন কৰোঁতে কেৱল ৰামদানি, গীতৰ আৰু মেলা নাচেই প্ৰয়োগ হৈছিল।

ভাকো নৃত্যৰূপে বৰ্তমান ৰামদানিৰ আগত গুৰু বন্দনা, কৃষ্ণ বন্দনা আৰু ভিতৰ অংশত ভাঁও, অভিনয় সংযোগ কৰা হৈছে। এই অভিনয় ক্ষেত্ৰত হস্তসমূহ শ্ৰীহস্ত মুক্তাৱলীৰ মতে প্ৰযোজ্য হয়। ভংগীৰ বেলিকাও সমভংগী, আভংগী, ত্ৰিভংগী আৰু অতি ভংগী বা বহুভংগী নামে চাৰিটা মূল ভংগী আছে। নৃত্যৰ বেলিকা নাচুভংগী, চালি, বাৰ প্ৰৱেশ আদিৰ বাবে কৃষ্ণ, ঝুমুৰা, ভোজন বাহাৰ বা বেহাৰ, সূত্ৰধাৰী আদি নাচবোৰ ভাওনাৰ পৰা অহা বুলি ক'ব পাৰি। তাৰ ভিতৰত শ্ৰীশ্ৰী শংকৰদেৱ আৰু শ্ৰীশ্ৰী মাধৱদেৱৰ দ্বাৰা সৃষ্টিৰ নাট কেইখনি প্ৰধান। আগত উল্লেখ কৰা হৈছে যে মহাপুৰুষ দুজনাই ভক্তি ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ মূলমন্ত্ৰ হিচাপে সত্ৰীয়া নৃত্যৰ সৃষ্টি কৰিছিল। এই নৃত্যৰ নিজা বৈশিষ্ট্য আছে আৰু সেই বাবে অন্য নৃত্যৰ লগত তুলনা কৰাৰ থাকে নাপায়। কথাক, কথাকালি

আদি নামৰ যেনেদৰে নিজাহস্ত আছে আমাৰো তেনেদৰে মৃগশীৰ্ষ, মৎস্য, কূৰ্ম্ম আদি নিজা হস্ত আছে আৰু মহাপুৰুষে লিখি থৈ যোৱা ভাষাৰো নিজা বৈশিষ্ট্য আছে।

পুতলা নাচ

ৰিদিষা বৰুৱা

পুতলা নাচ হৈছে অসমৰ তথা সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষৰেই এক অতি প্ৰাচীন সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান। এই অনুষ্ঠানটি সৌন্দৰ্য পিপাসু মানৱ মনৰেই সংগীতময় পৰিস্ফুৰণ।

পুতলাৰ উৎপত্তিৰ সঠিক সময় নিৰ্ণয় কৰা সম্ভৱপৰ নহয়। কিন্তু সমগ্ৰ পৃথিৱীতে ইয়াৰ প্ৰচলন আৰু সমাদৰৰ কথা লক্ষ্য কৰিলে ইয়াক অতি প্ৰাচীনতম সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান বুলি সহজে নিৰ্ণয় কৰিব পাৰি। পুতলা আন্তৰ্জাতিক সাংস্কৃতিক সম্পদ। ভাৰতবৰ্ষত পুতলা নাচৰ প্ৰচলন অতি প্ৰাচীন। মহাভাৰতৰ বনপৰ্ব আৰু উদ্যোগপৰ্বত পুতলা নাচৰ উল্লেখ আছে। জাৰ্মান পণ্ডিত ড° পিচেলৰ মতে ভাৰতবৰ্ষৰ সংস্কৃত নাটকৰ উৎপত্তিৰ মূলতে পুতলা নাচ। ভাৰতীয় বিশ্বাস অনুসৰি পুতলাৰ উৎপত্তি প্ৰাচীন ভাৰতীয়

ৰাজ্য 'পাঞ্চাল'ত আছিল। সেয়ে হেনো পুতলাক সংস্কৃতত 'পাঞ্চালিকা' বুলিও কোৱা হয়। পাঞ্চাল এখন অতি প্ৰাচীন আৰ্য ৰাজ্য। সম্ভৱত খৃষ্টপূৰ্ব কেইবাশ বছৰ আগতে পাঞ্চাল ৰাজ্য গঠিত হৈছিল। পাঞ্চালৰ লগত পুতলাৰ উৎপত্তি জড়িত থকা বুলি অনুমান কৰা জনবিশ্বাসলৈ লক্ষ্য কৰিলে দেশত পুতলাৰ উৎপত্তিও অতি প্ৰাচীন বুলি ধাৰণা কৰা হয়।

ভাৰতবৰ্ষৰ দৰেই ইউৰোপৰ বিভিন্ন দেশতো পুতলা নাচৰ দলবিলাকে পুতলা নাচ প্ৰদৰ্শন কৰি ফুৰিছিল। অৱশ্যে আমাৰ দেশত পুতলা নাচৰ প্ৰাচীনতম কোনো ইতিহাস নথকাৰ দৰে ইউৰোপৰো এই বিষয়ক কোনো প্ৰাচীন ইতিহাস নাই। কিন্তু ১৬শ শতিকাৰ পৰা ইটালীয় পুতলা নাচৰ দলবোৰে সমগ্ৰ ইউৰোপত পুতলা নাচ প্ৰদৰ্শন কৰি ফুৰাৰ উল্লেখ আছে।

১৭শ আৰু ১৮শ শতিকাৰ পৰা ইউৰোপত হেনো পুতলা নাচৰ দলবিলাকে ৰাজকীয় পৃষ্ঠপোষকতা লাভ কৰিছিল। ১৮শ শতিকাৰ পেৰেল থিয়েটাৰ আৰু ১৯শ শতিকাৰ মোৰমোৰৰ পুতলা থিয়েটাৰৰ কথা হেনো ইংৰাজ জাতিয়ে আজিও পাহৰিব পৰা নাই। আমাৰ দেশত ভংকীয়া ভাওনাৰ সহায়ত ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিবলৈ লোৱাৰ দৰে ইউৰোপত হেনো ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ কাৰণে ধৰ্মৰাজসকলে পুতলা নাচৰ আশ্ৰয় লৈছিল। ১৯শ শতিকাৰ শেষাৰ্ধলৈকে সমগ্ৰ ইউৰোপত পুতলা নাচ বা পুতলা থিয়েটাৰৰ অতুলনীয় সমাদৰ থকাৰ উল্লেখ আছে।

অসমতো অতি প্ৰাচীন কালৰ পৰা পুতলা নাচৰ প্ৰচলন আছিল বুলি অনুমান কৰিব পাৰি। শংকৰদেৱে দশমৰ ৰাসলীলা প্ৰসংগত উল্লেখ কৰিছে।

একেতৰ পদে দেখাই মনুষ্য চেষ্টাক
পোপীক নচান্ত যেন ছায়া পুতলাক ॥

[আদি দশম : ১২৯০]

ই অসমত পুতলা নাচ প্ৰচলনৰ প্ৰাচীনত্ব প্ৰমাণ কৰে। ১৫শ শতিকাৰ শেষ ভাগত শংকৰদেৱৰ হাতত অসমীয়া অংকীয়া নাট জন্মলাভ কৰে। আমাৰ অংকীয়া নাটৰ মূল ভেটি পুতলা নাচ। সেয়ে অসমত পুতলা নাচৰ প্ৰচলন অতি প্ৰাচীন বুলি অনুমান কৰিব পাৰি।

নাচৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা এই পুতলাবোৰ কুঁহিলাৰে সহায়ত গঢ়া হয়। কুঁহিলাত কাপোৰ, ৰাংপতা আদি মেৰিয়াই দি আৰু ওপৰত হেঙুল - হাইতাল সানি পুতলাৰ মৰ্যদা অনুসৰি অা - অলংকাৰ, কাপোৰ কানি আদি পিন্ধোৱা হয়। পুতলাবোৰত চকু, নাক, কাণ, হাত, ভৰি আদিও

সুন্দৰকৈ সংযোগ কৰা হয়। আৱশ্যক অনুসৰি

ধনু-কাঁড়, গদা আদিও পুতলাৰ হাতত তুলি দিয়া হয়।

ইয়াৰে পুতলা বীৰ যুদ্ধত প্ৰবৃত্ত হোৱা দেখা যায়।

এই পুতলাবোৰ পুতলা নাচৰ দলৰ মানুহেই সাঁজে।

অসমত নচুওৱা পুতলাবোৰক ২ স্তৰৰে

পৰা ৩ স্তৰলৈকে ওখ হোৱা দেখা যায়। নচুওৱাৰ

কাৰণে পুতলাৰ অংগত ক'লা ৰঙৰ সূতাৰ জৰী

সংযোগ কৰি ৰখা হয়। মানুহ, দেৱতা, যক্ষ, ৰক্ষ,

অসুৰ আদিৰ দৰে বিভিন্ন জন্তুৰ পুতলাও সজাই

নচুওৱা হয়।

একোটা পুতলা নাচৰ দলত ৬/৭ জনকৈ

মানুহ থাকে। নাচৰ কাৰণে এখন সৰুকৈ মঞ্চও

সজোৱা হয়। মঞ্চৰ পাছফালে এখন ক'লা আঁৰ

কাপোৰ স্থিৰভাৱে টানি ৰখা হয়। এই আঁৰকাপোৰৰ

আঁৰত থাকে পুতলা নচুওৱা সূত্ৰধাৰ। সূত্ৰধাৰক

সমাজুৱা দৰ্শকবৃন্দই নেদেখে। তেওঁৰ মুখত থকা পেপাৰ সহায়ত পুতলাৰ মাত উলিয়াই আৰু হাতেৰে নচুৱায়। আৱশ্যক অনুসাৰি সূত্ৰধাৰে একে সময়তে ৪/৫ টাকৈ পুতলা উলিয়াই, সিহঁতৰ মাত মাতে আৰু হাতত ধনুকাড় বা গদা আদিৰে যুদ্ধ কৰায়। পুতলাই যেতিয়া যিটো ভংগী কৰে সেই ভংগীৰ লগত সম্পৰ্ক ৰক্ষা কৰি সূত্ৰধাৰে পেঁপাৰে কথা কয়, সেই কথা পুতলাই কোৱা যেনহে অনুমান হয়। সেয়ে নহয় পুতলাক কন্দুওৱা, হঁহুওৱা হয়।

পুতলা নাচ আৰম্ভ কৰা হয় 'পূৰ্বৰংগ' বা 'গুৰুঘাঁত' অনুষ্ঠানেৰে। পুতলা নাচত গায়ন - বায়নৰ দল আছে। এওঁলোকে মঞ্চৰ বাহিৰত দৰ্শক আৰু মঞ্চৰ মাজত থিতাপি লয়। এওঁলোকৰ ভিতৰত মুখিয়াল জনক 'বায়ন' বোলা হয়। এওঁ অংকীয়া নাটৰ সূত্ৰধাৰৰ সদৃশ গীত - পদ - বাক্য বিশাৰদ, এওঁ পুতলা নাচৰ

আখ্যান ভেদৰ অতি ধুৰন্ধৰ। এওঁ মঞ্চ পৰিচালক, দৰ্শক আৰু অভিনয়ৰ মাজত সম্পৰ্কবন্ধী আৰু নৃত্য-গীত বিশাৰদ ব্যক্তি।

আমাৰ দেশত এই শতিকাৰ ৫ম দশকলৈ পুতলাৰ সমাদৰ অটুট আছিল। ইউৰোপতো ১৯শ শতিকাৰ শেষ ভাগলৈকে পুতলাৰ অপৰিসীম সমাদৰ আছিল। ২০শ শতিকাৰ প্ৰাৰম্ভৰ লগে লগে বৈজ্ঞানিক আৱিষ্কাৰসমূহে দ্ৰুত গতিত সামাজিক বিশ্বাস আৰু ৰুচিৰ ক্ষেত্ৰত পৰিৱৰ্তন সাধিলে। দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ লগে লগে ভাৰততো পাশ্চাত্যৰ অভূতপূৰ্ব প্ৰভাৱ পৰিলক্ষিত হ'ল। যাৰ ফলস্বৰূপে পুৰণি গীত, মাত, নাট আদিৰ প্ৰতি মানৱ সমাজৰ গুৰুত্ব নোহোৱা হ'ল। আজি চিনেমা, টেলিভিচনৰ যুগত কেৱল পুতলাই নহয়, মঞ্চ-অভিনয় আদিৰ প্ৰতিও আমাৰ সমাদৰ নোহোৱা হৈছে। সেয়ে আজি পুতলা নাচৰ দলসমূহ বিলুপ্ত হৈছে।

দুর্গা পূজা

দুর্গা পূজা :-

হিন্দু দেবী দুর্গার আরাধনাকে কেন্দ্র করে অনুষ্ঠিত হয় হিন্দু সম্প্রদায়ের বৃহত্তম ধর্মীয় এবং সামাজিক উৎসব দুর্গা পূজা বা দুর্গোৎসব। শাস্ত্র মতে আশ্বিন মাসের শুক্ল পক্ষে বা চৈত্র মাসের শুক্ল পক্ষে দুর্গাপূজা পালন করা হয়। চৈত্র অর্থাৎ বসন্তকালের দুর্গাপূজাকে বাসন্তী দুর্গা পূজা এবং আশ্বিন অর্থাৎ শরৎ কালের দুর্গা পূজাকে শারদীয় দুর্গা পূজা নামে পরিচিত। ভারতীয় উপমহাদেশের প্রবাসীরা বাইরেই দুর্গা পূজা পালন করে। ভারতের পশ্চিমবঙ্গ, আসাম ত্রিপুরা বিহার ঝাড়খণ্ড এবং উড়িষ্যাতে দুর্গাপূজা সর্বাধিক জাঁকজমকে পালিত হয় এবং ৫ দিন ঘোষা বার্ষিক বন্ধের দিন হিসেবেও ঘোষণা করা হয়। বাংলাদেশের সংখ্যালঘু হিন্দু সকলেও দুর্গা পূজা পালন করে। সাধারণতে আশ্বিনের শুক্ল পক্ষের ষষ্ঠ তম দিন তথা ষষ্ঠীর থেকে আরম্ভ হয়ে দশমী পর্যন্ত থাকে এই দুর্গোৎসব। এই পাঁচ দিন যথাক্রমে দুর্গা ষষ্ঠী, মহাসপ্তমী, মহাষ্টমী, মহানবমী এবং বিজয়া দশমী নামে পরিচিত। এই পক্ষটিকে দেবীপক্ষ নামেতেও জানা যায়। পূর্ববর্তী অমাবস্যার দিনে এই দেবীপক্ষের সূচনা হয় এবং ইহাকে মহালয়া বলেও জানা হয়। এবং পূর্ণিমার দিনকে লক্ষ্মী পূজার দিন হিসাবে গণ্য করা হয়।

অঞ্জলি :- দেবতার বাসভূমি ভারতের মানুষের আশা-আকাংক্ষা, কামনা, বাসনা পূরণের কারণে দেব-দেবীর পূজা উপাসনা করা, দেব-দেবীর আশীর্বাদ লাভ

১

কবিতাৰ কাৰণে মহা তপস্যাত ব্ৰতী হোৱাৰ উদাহৰণ অসংখ্য আছে। দুৰ্গাদেৱী শক্তিৰ অধিষ্ঠাত্ৰী দেৱীৰূপে যুগে যুগে এক শ্ৰেণীৰ ভক্তৰ দ্বাৰা পূজিতা হৈ আহিছে। বৰ্তমান যুগত দুৰ্গাপূজা বঙ্গদেশৰ জাতীয় উৎসৱৰূপে পৰিগণিত হৈছে। সেইবাবে এই পূজা বঙ্গদেশত ব্যাপক আৰু সাৰ্বজনীনভাৱে মহাসমাৰোহেৰে অনুষ্ঠিত হৈ আহিছে। আমাৰ দেশৰ হিন্দুৰ যি আনন্দ-উচ্ছ্বাস, উলহ-মালহ, প্ৰীতি আৰু মিলনৰ মধুৰ সমাবেশ, অপৰিমেয় উৎসাহ-উদ্দীপনাৰ স্বতঃস্ফূৰ্ত আৰু জীৱন্ত প্ৰকাশ, সেইসকলোবিলাকেই দুৰ্গাপূজাৰ ক্ষেত্ৰতো প্ৰযোজ্য। জাতীয় উৎসৱৰ যোগেদি একোটা আন্তৰিক পৰিচয় স্পষ্টভাৱেই প্ৰকাশিত হয়, দৈনন্দিন জীৱনৰ সাংস্কৃতিক জীৱনৰ একোটা আন্তৰিক পৰিচয় স্পষ্টভাৱেই প্ৰকাশিত হয়, জীৱনৰ ব্যথা-বেদনা, সুখ-দুখ আদি পৰিহাৰ কৰি মনৰ কলুষ কালিমা, সংকীৰ্ণতা আঁতৰাই মানুহে জাতীয় বৃহৎ কল্যাণৰ উদ্দেশ্যেৰে জাতীয় উৎসৱসমূহত মিলিত হয়।

অতীত ইতিহাস :- বছৰৰ যিকেইটা ঋতুৱে প্ৰাকৃতিক জগতক ৰং অপৰূপেৰে সজাই-পৰাই মনোৰম আৰু মোহনীয় কৰি তোলে, পৃথিৱীলৈ অপাৰ সৌন্দৰ্য কঢ়িয়াই আনি জীৱ জন্তু জড়জগত সকলোতে আনন্দ, মধুৰ মেলা পাতি জগত জোনালীময় কৰি তোলে, সেই শৰৎ আৰু বসন্ত ঋতুতেই দুৰ্গাপূজা অনুষ্ঠিত হয়। পুৰাণৰ মতে গিৰিৰাজ হিমালয়ৰ ঔৰসত মেনকাদেৱীৰ গৰ্ভত দুৰ্গাদেৱীৰ জন্ম হয়, দেৱাদিদেৱ মহাদেৱ দুৰ্গাদেৱীৰ স্বামী। দুৰ্গাদেৱী ৰণচণ্ডী, কালী, কপালী নৃমুণ্ডমালিনী আদি বিভিন্ন নামে অভিহিতা। সত্যযুগত সুৰথ নামৰ এজন ৰজাই শত্ৰুৰ হাতত পৰাস্ত হৈ ৰাজ্য-হেৰুৱাই মেধস মুনিৰ আশ্ৰমত সেই মুনিৰ শৰণাপন্ন হয়। মুনিৰ

পৰম্পৰা মতেই সুৰথ ৰজাই মধুমাস বসন্তৰ পৰিবেশত সৰ্বপ্ৰথম দুৰ্গাপূজা অনুষ্ঠিত কৰি দেৱীৰ প্ৰসাদ লভি শত্ৰুক পৰাভূত কৰে আৰু হৃত ৰাজ্য উদ্ধাৰ কৰে। বসন্তকালত অনুষ্ঠিত হোৱাৰ বাবে সেই পূজা বাসন্তী পূজা নামে অভিহিত হয়। কৃত্তিবাসী ৰামায়ণৰ মতে ত্ৰেতাযুগৰ শ্ৰীৰামচন্দ্ৰই ৰাৱণক বধ কৰিবলৈ শক্তি লাভৰ কাৰণে অকালতে শৰৎকালত দুৰ্গাদেৱীৰ পূজাৰ আয়োজন কৰে। সেই সময়ৰ প্ৰচলিত বিধিৰ ব্যতিক্ৰম ঘটাই ৰামচন্দ্ৰই অকালতে দেৱীক আহ্বান জনোৱাৰ বাবে ৰামচন্দ্ৰই অনুষ্ঠিত কৰা শাৰদীয় পূজাক অকালবোধন বুলি কোৱা হয়। অৱশ্যে বাল্মীকি ৰামায়ণত ৰামচন্দ্ৰই কৰা দুৰ্গাপূজাৰ কোনো উল্লেখ নাই। তথাপি সেইদিন ধৰি বঙালীসকলে শাৰদীয় অনুষ্ঠানকেই দুৰ্গা আৰাধনাৰ অনুষ্ঠান হিচাপে পৰিগণিত কৰি আহিছে। বংগদেশত প্ৰায় চাৰে তিনিশ বছৰ আগতে তাহেৰপুৰৰ ৰজা কংস নাৰায়ণে সৰ্বপ্ৰথমে দুৰ্গাপূজা অনুষ্ঠিত কৰিছিল বুলি প্ৰবাদ কৰিছে।

অন্তৰ্নিহিত অৰ্থ :— দুৰ্গাদেৱী দশভূজা, দশ হস্তে দহ পাত শাণিত অস্ত্ৰ, সিংহৰ পিঠিত আৰোহণ কৰি তেওঁ পৰম পৰাক্ৰমী মহিষাসুৰক নিধন কৰিবৰ কাৰণে উদ্যতা। তেওঁৰ সোঁ কাষত ঐশ্বৰ্য বিভূতিৰ অধিষ্ঠাত্ৰী দেৱী লক্ষ্মী আৰু সিদ্ধিদাতা গণেশ, বাওঁ কাষত বিদ্যাৰ অধিষ্ঠাত্ৰী দেৱী সৰ্বশুক্লা আই সৰস্বতী আৰু বীৰ্যবানৰ দেৱতাসকলৰ সেনাপতি কাৰ্তিক। এনেকুৱা বেদীতে এইসকল দেৱ-দেৱীৰ স্থাপনত এক বিশেষ অৰ্থ নিহিত আছে। অসুৰ জগতৰ সকলো অশুভ শক্তিৰ প্ৰতীক। এই অশুভ শক্তিয়ে

দশোদিশাৰ পাতা মানুহক আক্ৰমণ কৰি জীৱন - দুৰ্বিষহ কৰি তোলে, জগতত দুৰ্যোগৰ সৃষ্টি কৰে। জগতৰ আদ্যাশক্তি দুৰ্গাই দহহস্তে দহ অস্ত্ৰ লৈ দশোদিশাৰ এই মহাবীৰ্যবন্ত অসুৰ সদৃশ অদ্ভুত শক্তিক দমন কৰি, নিৰ্মূল কৰি ঐশ্বৰ্যবিভূতি, শিক্ষা দীক্ষাৰে জগত সোনালী - সোনালী কৰি বিশ্ববাসীৰ মাজত মহাশান্তি প্ৰতিষ্ঠা কৰিব।

পূজাৰ সময় আৰু অনুষ্ঠান :- আহিন মাহৰ শুক্লা ষষ্ঠী তিথিত দেৱীৰ বোধন কাৰ্য আৰম্ভ কৰি আৱাহন আৰু অধিবাস কাৰ্য সম্পন্ন কৰে। সপ্তমী, অষ্টমী আৰু নৱমী এই তিনিটা তিথিত দেৱীৰ ভক্তসকলে পুৰোহিতৰ পৰিচালনাত ষোড়শোপচাৰে দেৱীক পূজা কৰি ভক্তি অঞ্জলি প্ৰদান কৰে। অষ্টমী আৰু নৱমী তিথিৰ সন্ধিক্ষণত যি বিশেষ পূজা অনুষ্ঠিত হয় তাক সন্ধি পূজা বোলে। দশমী তিথিত দেৱী বন্দনা আৰু আৰাধনাৰ সকলো কাম সমাপ্ত হয় আৰু দেৱীক বিসৰ্জন দিয়া হয়। নানা বাদ্য - ভাওনাৰে শোভাযাত্ৰা কৰি কোনো নদীত বা জলাশয়ত প্ৰতিমা উটুৱাই দিয়া হয়। পূজাৰ এই পবিত্ৰ অনুষ্ঠানত ধূপ- ধূনা আৰু হোমৰ জুই, ঢোল, কাঁহ, শংখ ধ্বনিৰ সন্মিলিত সমলে মানুহৰ অন্তৰে অন্তৰে স্বৰ্গীয় পবিত্ৰতা আনি দিয়েহি। হিংসা, দ্বেষ, কপটতা বিসৰ্জন দি ভক্তসকলে দেৱীৰ চৰণত মূৰ দোৱাই শক্তি, বিদ্যা বুদ্ধি, ঐশ্বৰ্যবিভূতি কামনা কৰে। মানুহেৰে উদুলি - মুদুলি পূজামণ্ডপ যেন বৈকুণ্ঠধামত পৰিণত হয়। ভাওনা, থিয়েটাৰ আদিৰে পূজাৰ

সৌন্দৰ্য্য বৃদ্ধি কৰে।

জাতীয় উৎসৱ :- দুৰ্গাপূজা প্ৰকৃতপক্ষে এটি ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান। কিন্তু বৰ্তমান সময়ত সকলো শ্ৰেণীৰ হিন্দুৱেই সহযোগিতা কৰাৰ ফলত ই এক উদাৰ সামাজিক অনুষ্ঠানত পৰিণত হৈছে। মানুহৰ মিলনৰ মহা-মহোৎসৱে ইয়াৰ পৰিসৰ এনে ব্যাপক কৰি তুলিছে যে ইয়াক অসমীয়া জাতীয় উৎসৱ হিচাপে গণ্য কৰিব পৰা যায়। অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত উলহ-মালহেৰে দুৰ্গাপূজা অনুষ্ঠিত হয়।

তাৎপৰ্য :- দুৰ্গাপূজা চাৰিদিনতে সমাপ্ত হয়; তাতকৈ বেছিদিন পূজা নহয়। ইয়াৰ এটা অন্তৰ্নিহিত লৌকিক কাহিনী বঙালীসকলৰ মাজত প্ৰচলিত আছে। হিমালয়ৰ কন্যা উমাই (দুৰ্গাই) বিবাহৰ বহু বছৰ পাছত পুত্ৰকন্যা সমন্বিতে মাত্ৰ তিনিদিনৰ বাবেহে পতি-গৃহৰ পৰা পিতৃগৃহলৈ আহিছিল আৰু মাক-মেনকাক কান্দুৱাই চতুৰ্থদিনাই পুনৰ পতি-গৃহলৈ গমন কৰিছিল। সেইবাবেই পূজাৰ চতুৰ্থ দিনা দেৱীৰ বিসৰ্জন হয়। বঙালীসকলৰ জীৱনতো এই কাহিনীৰ সামঞ্জস্য তেওঁলোকে দেখিবলৈ পায়। বিবাহিতা কন্যাৰ পিতৃ-গৃহলৈ আগমনত অন্যান্য সকলৰ লগতে মাতৃৰ অন্তৰ আনন্দত উদ্বেলিত হৈ উঠে। সেইদৰে স্বামী-গৃহলৈ প্ৰত্যাগমনৰ দিনা বিদায়বেলাত মাতৃৰ অন্তৰেই আটাইতকৈ বেদনাসিক্ত হৈ পৰে; অৱশেষে বেদনা-সাগৰ পূৰ্ণ হৈ

যায়, এইক্ষেত্ৰতেই আমাৰ অসমতেই দুৰ্গা পূজাক বঙালীসকলৰ অতি দৰদৰ, অতি মৰমৰ প্ৰাণৰ আপোন কৰি তুলিছে।

মিলন উৎসৱ :- দুৰ্গাপূজা বঙালীসকলৰ পাৰিবাৰিক জীৱনত মিলনৰো উৎসৱ বুলি কব পাৰি। সুদীৰ্ঘ প্ৰবাসী জীৱন যাপনৰ পাছত পূজাৰ সময়ত ভাই-ককাই, বাই-ভনী, আত্মীয়-স্বজন ঘৰলৈ ঘূৰি আহি মাতৃৰ স্নেহৰ স্নেহময়ী কোলাৰ আঁচলত জিৰণি লৈ হিয়া শাত পেলায়। এনেদিনে উচ্ছা-উচ্ছাস, হিয়া-হিয়া লগা পৰিৱেশ আনন্দমুখৰ হৈ উঠে। পিতৃ-মাতৃৰ অন্তৰ আনন্দত নয়নত নাচি উঠে। সেয়েহে ই মিলনৰো উৎসৱ।

পৌৰাণিক উপাখ্যান -

ব্ৰহ্মবৈবৰ্ত পুৰাণ :- ব্ৰহ্মবৈবৰ্ত পুৰাণত উল্লেখ থকা অনুসাৰে এই দুৰ্গা পূজাৰ প্ৰৱৰ্তক স্বয়ং শ্ৰীকৃষ্ণ। দুৰ্গা পূজাৰ প্ৰৱৰ্তনৰ একোটা কল্পিত আখ্যানো এই পুৰাণত পোৱা যায়। কোৱা উচিত হ'ব যে, এই ইতিহাসৰ কোনো প্ৰামাণিক তথ্য নাই।

দেৱী ভাগৱত পুৰাণ :- দেৱী ভাগৱত অনুসৰি ব্ৰহ্মাৰ মানস পুত্ৰ মনুৱে পৃথিৱীৰ শাসনভাৰ পাই ক্ষীৰোদ তীৰত দেৱী দুৰ্গাৰ মৃন্ময় মূৰ্তি নিৰ্মাণ কৰি আৰাধনা কৰে।

আৰু এই সময়মিলিত তেওঁ তিনি বাসুদেৱ বীজ জপ কৰে লগতে আহাৰ আৰু শ্বাস গ্ৰহণ পৰিত্যাগ কৰি বছৰ বছৰ ধৰি তেওঁ ঘোৰ তপস্যা কৰে। আৰু তাতে দেৱী দুৰ্গা প্ৰসন্ন হৈ মনুৰ আগতে উপস্থিত হৈ মনুক বৰ দিলে "হে মহাবাহু, তোমাৰ প্ৰাৰ্থনা সিদ্ধ হওক। মই তোমাৰ সকলো প্ৰাৰ্থনীয় বিষয় দান কৰিছোঁ। যত্ৰ তোমাৰ ৰাজ্য নিষ্কণ্টক হওক আৰু তুমি পুত্ৰ লাভ কৰা।

মূৰ্তি সমূহ :- দুৰ্গা দেৱীৰ মূৰ্তিটো সাধাৰণতে দুৰ্গাৰ পৰিয়ালৰ লগতে থকা দেখা যায়। এই মূৰ্তি সমূহৰ মধ্য স্থানত দেৱী দুৰ্গা থাকে আৰু তেওঁৰ সোঁফালে থাকে দেৱী লক্ষ্মী আৰু গণেশ আনহাতে বাওঁফালে থাকে দেৱী সৰস্বতী আৰু কাৰ্তিক। কলিকতাত পোন প্ৰথম বাৰৰ বাবে ১৬১০ চনত সাবৰ্ণ ৰায়চৌধুৰী পৰিয়ালে এই প্ৰথাৰ প্ৰচলন কৰিছিল।

দুৰ্গা :- 'দ'- আখৰে দৈত্য নাশ, 'উ'-কাৰে বিঘ্ননাশক, 'ৰেফ' ৰোগনাশক, 'গ'- আখৰে পাপনাশক, আৰু 'আ'-কাৰে ভয় তথা শত্ৰুনাশক। অৰ্থাৎ দৈত্য, বিঘ্ন, ৰোগ, পাপ আৰু ভয় - শত্ৰুৰ পৰা যিয়ে ৰক্ষা কৰে সেয়ে দুৰ্গা। দেৱী দুৰ্গা হ'ল সৃষ্টিৰ আদি। পিতামহ ব্ৰহ্মা, ভগৱান বিষ্ণু আৰু ভগৱান শংকৰে তেওঁৰ

শক্তিতে এই সৃষ্টির সৃজন, পালন - পোষণ আর সংহার করে। আর দেবী দুর্গা রূপ ন টিটি। শাস্ত্রে বর্ণনা করা হতে সেইগুলোর নাম হল — শৈলপুত্রী, ব্রহ্মচারিণী, চন্দ্রঘণ্টা, কুষ্মাণ্ডা, স্কন্দমাতা, কাত্যায়নী, কালরাত্রি, মহাগৌরি, সিদ্ধিদাত্রী।

বিজয়া :- দেবী বিসর্জনের পরেই পুরোহিতের দেহ-মন ক্লান্তিতে ভরে পড়ে, মন আচ্ছন্ন হয়ে যায়। ভক্তসকলের অন্তরতো, দেবী-বিসর্জনের বিচ্ছেদে বিষাদের সৃষ্টি করে। বাঙালী সকলে - আত্মীয়স্বজনের গিয়ে আলিঙ্গন করি পরস্পরকে শ্রদ্ধা, ভক্তি আর শুভেচ্ছা নিবেদন করে। এই অনুষ্ঠানটি বিজয়া নামে জনাজাত।

নাটক

নাটক এবিধ কলা । ইয়াৰ সংজ্ঞা দিয়া সহজ নহয় । সংস্কৃত আলংকাৰিক ধনঞ্জয়ে ইয়াক অৱস্থানুকৃতি বোলাৰ দৰে পাশ্চাত্যত এৰিষ্টটলে ইয়াক কাৰ্য্যানুকৃতি বুলি কৈছে । সহজ ভাষাত নাটক কেৱল সাহিত্যিক অভিব্যক্তি মাত্ৰ নহয়, ইয়াৰ পূৰ্ণত্ব প্ৰকাশ পায় অভিনয়ৰ মাজেৰে অৰ্থাৎ নাটকৰ ক্ষেত্ৰত অভিনয় অপৰিহাৰ্য অংশ, সেয়েহে পাশ্চাত্যৰ পণ্ডিতৰ মতে নাটক একক নহয় এবিধ মিশ্ৰ কলাহে । সেই দিশৰ পৰা সহজ ভাষাত নাটকৰ সংজ্ঞা এনেদৰে দিব পাৰি নাটক হ'ল এবিধ কলা যত জীৱন শৈল্পিক অভিব্যক্তি অভিনয়ৰ জৰিয়তে ৰূপায়িত কৰা হয় ।

নাটক এখনৰ পূৰ্ণাংগ ৰূপ পোৱাৰ ক্ষেত্ৰত অৰ্থাৎ গঠন হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত কেইটামান বিশিষ্ট উপাদান অপৰিহাৰ্য । এই উপাদান সমূহ হ'ল - কাহিনী, চৰিত্ৰ, সংলাপ পৰিৱেশ সৃষ্টি, নাট্যকাৰৰ জীৱন দৰ্শন ।

আখ্যান বা কাহিনী :- কাহিনী বা আখ্যান নাটকৰ প্ৰথম আৰু প্ৰয়োজনীয় উপাদান । কাহিনী বুলিলেই আত এটা গল্পৰ কথা আহি পৰে । গতিকে নাটক হ'ল কাৰ্য্যৰ মাজেৰে ৰূপায়িত কৰা গল্প মাত্ৰ । নাট্যকাৰে সীমাবদ্ধ পৰিসৰত সংযম ৰক্ষা কৰি আকৰ্ষণীয় কাহিনী ৰচনা কৰাৰ বাবে দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন । নাটকৰ কাহিনীৰ মূল প্ৰাণ হ'ল সংঘাত । সংঘাতেই নাট্যকাহিনীৰ পাতনি মেলে আৰু সংঘাতেই সামৰণিত নাট্য কাহিনীৰে পৰিসমাপ্তি ঘটে । নাটকীয় কাহিনীৰ ক্ৰম-বিকাশক পাঁচটা ভাগ বা স্তৰত ভাগ কৰা হয় । সেইবোৰ হ'ল - মুখ, প্ৰতিমুখ, গৰ্ভ বা শীৰ্ষ দ্বন্দ্ব

অবমৰ্শ বা গ্ৰন্থিমোচন, নিৰ্বহন বা উপসংহাৰ।
নাট্যকাৰে কাহিনী উপস্থাপনৰ ক্ষেত্ৰত কেতবোৰ কলা-কৌশলৰ আশ্ৰয় লয় এইবোৰ হ'ল সুষম, বিষম, নাটকীয় পৰিহাস, উপকাহিনীক আকৰ্ষণীয় আৰু গতিশীলতা প্ৰদান কৰে। নাট্যকাহিনীৰ ক্ষেত্ৰত পূৰ্ণাংগতা এটি গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়।

চৰিত্ৰ :- কাহিনীৰ পাছতে নাটকৰ উল্লেখযোগ্য উপাদান হ'ল চৰিত্ৰ। কাহিনীৰে চৰিত্ৰৰ বিকাশ ঘটাই যদিও, চৰিত্ৰ অবিহনে নাটকীয় কাহিনী ৰূপায়িত কৰাও সম্ভৱপৰ নহয়। গতিকে কাহিনী আৰু চৰিত্ৰই একোটা মুদ্ৰাৰ ইপিঠি - সিপিঠি। আকৌ চৰিত্ৰই হ'লে নাটকৰ মহত্ব আৰু অমৰত্বৰ প্ৰধান উপাদান। সেই কাৰণে হাডচনে কৈছে যে "চৰিত্ৰাংকনেই হ'ল নাটকৰ প্ৰাণ"। নাটকৰ চৰিত্ৰাংকন সহজ নহয়, সীমাবদ্ধ পৰিসৰত সম্পৰ্ক ঘটনাৰ বাহক ৰূপে চৰিত্ৰাংকন কৰা এটা জটিল বিষয়। ইয়াৰ বাবে চৰিত্ৰ সৃষ্টিত কেতবোৰ গুনৰ প্ৰয়োজন নৈব্যক্তিকতাৰ। নাটকত চৰিত্ৰক বিকাশাই তোলে কাৰ্যৰ দ্বাৰাই একোটা চৰিত্ৰৰ সকলোখিনি বৈশিষ্ট্য ফুটি উঠে।

<u>আধুনিক ভাৰতীয় নাটক</u> :- ৰবীন্দ্ৰ নাথ ঠাকুৰ আধুনিক নাট্যকাৰ প্ৰথমে অগ্ৰণী নাট্যকাৰ যিয়ে জাতীয়তাবাদ, পৰিচয়, আধ্যাত্মিকতাবাদ আৰু বস্তুগত লোভৰে অন্বেষণ আৰু প্ৰসাৰ কৰে বিখ্যাত নাটক ৰচনা কৰিছিল। তেওঁৰ নাটক সমূহ বাংলাত ৰচিত আৰু ইয়াৰ ভিতৰত চিত্ৰ (চিত্ৰাংগদা

নাটক

১৮৯২), দ্য কিং অৱ দ্য ডাৰ্ক চেম্বাৰ (ৰজা ১৯১০), দ্য ডাকঘৰ (ডাকঘৰ ১৯১৩) আৰু অলিয়েণ্ডাৰ (ৰক্তকৰবী, ১৯২৪) আদি গিৰীশ কৰ্ণাদ এজন বিখ্যাত নাট্যকাৰ, যিয়ে ইতিহাস আৰু পৌৰাণিক কাহিনী ব্যৱহাৰ কৰি সমসাময়িক প্ৰাসংগিক ধাৰণা আৰু আদৰ্শৰ সম্মেলনক আৰু সমস্যাত পৰিণত কৰাৰ কেইবাখনো নাটক লিখিছে। কৰ্ণাদৰ অসংখ্য নাটক যেনে তুঘলক, হায়বদন, তালেদন্দ, আৰু নাগা-মণ্ডলা ভাৰতীয় নাটকত উল্লেখযোগ্য অৱদান। বিজয় তেণ্ডুলকাৰ আৰু মহেশ দত্তনী ২০ শতিকাৰ প্ৰধান ভাৰতীয় নাট্যকাৰৰ ভিতৰত অন্যতম। হিন্দীত মোহন ৰাকেশ আৰু উৰ্দু ভাষাত ডেনিছ ইকবালক নতুন যুগৰ নাটকৰ স্থপতি বুলি গণ্য কৰা হয়। মোহন ৰাকেশৰ আধাৰে আৰু দানিশ ইকবালৰ দাৰা শিকোহক আধুনিক ক্লাছিক বুলি গণ্য কৰা হয়। ভাৰতীয় নাটকত আদিম ৰূপ আছিল সংস্কৃত নাট খ্ৰীষ্টীয় শতিকাৰ পৰা দশম শতিকাৰ মাজত ভাৰতৰ ইতিহাসত আপেক্ষিক শান্তিৰ সময় আছিল যত শ শ নাটক ৰচনা হৈছিল দশম আৰু একাদশ শতিকাত আৰম্ভ হোৱা ইছলামিক বিজয় লগে লগে ভ্ৰাম্যমাণক নিকৃষ্ট সাহিত বা সম্পূৰ্ণৰূপে নিষিদ্ধ কৰা হয়। পিছলৈ থলুৱা মূল্যবোধ আৰু ধাৰণাক পুনৰ দৃঢ় কৰাৰ প্ৰয়াসত সমগ্ৰ উপমহাদেশতে গাঁৱৰ নাটকক উৎসাহিত কৰা হয়। ১৫ শতিকাৰ পৰা ১৯ শতিকালৈকে বিভিন্ন আঞ্চলিক ভাষাত বিকশিত হয়।

ভক্তি আন্দোলনকেন্দ্ৰিকভাৱেও অসমত অভিনয়ত প্ৰভাৱশালী আছিল। আঞ্চলিক ভাষাৰ বাহিৰেও অসমত ব্ৰজাৱলী নামৰ কৃত্ৰিমভাৱে মিশ্ৰিত সাহিত্যিক ভাষাত বৈষ্ণৱ নাটকৰ উত্থান ঘটিছিল। শংকৰদেৱৰ ৰচনাত অংকীয়া নাট নামৰ একক নাটকৰ এক স্বকীয় ৰূপ লৈ উঠে, যাৰ বিশেষ উপস্থাপক ভাওনা বুলি কোৱা হয়। ব্ৰিটিছ সাম্ৰাজ্যৰ অধীনত ঔপনিৱেশিক শাসনৰ সময়চোৱাত আধুনিক ভাৰতীয় নাট্যৰ বিকাশ ঘটিছিল, ১৯ শতিকাৰ মাজভাগৰ পৰা ২০ শতিকাৰ মাজভাগলৈ।

— পমমী ডেকা

আজান ফকীৰ

মাজিদা খাতুন

আজান ফকীৰ এজন ইচলাম ধৰ্ম প্ৰচাৰক, সাধু আৰু কবি আছিল। তেওঁৰ প্ৰকৃত নাম আছিল — 'হজৰত শ্বাহ মিলন'। ইয়াৰ বাহিৰেও তেখেতক 'আজানপীৰ', 'শ্বাহ মিৰান' আৰু 'আজান ফকীৰ' নামেৰেও জনা যায়। তেওঁৰ জন্ম ১৬১০ চনৰ ওচৰে-পাঁজৰে ইৰাকৰ ৰাজধানী বাগদাদৰ এখান পাঁৰত হৈছিল।

ইৰাক ৰাজধানী বাগদাদৰ কেইগৰাকীমান ইচলাম ধৰ্ম প্ৰচাৰক নিজ ইচ্ছাই ঘৰ-বাৰী এৰি পৃথিৱীৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ অঞ্চললৈ গৈছিল। তেওঁলোকে আল্লাহৰ নামত উৎসৰ্গা কৰিব বিচাৰিছিল নিজৰ জীৱন আৰু সেই আদৰ্শৰে অনুপ্ৰাণিত হৈ শ্বাহ মিৰানে তেওঁ ভাতৃ নবীৰ সৈতে

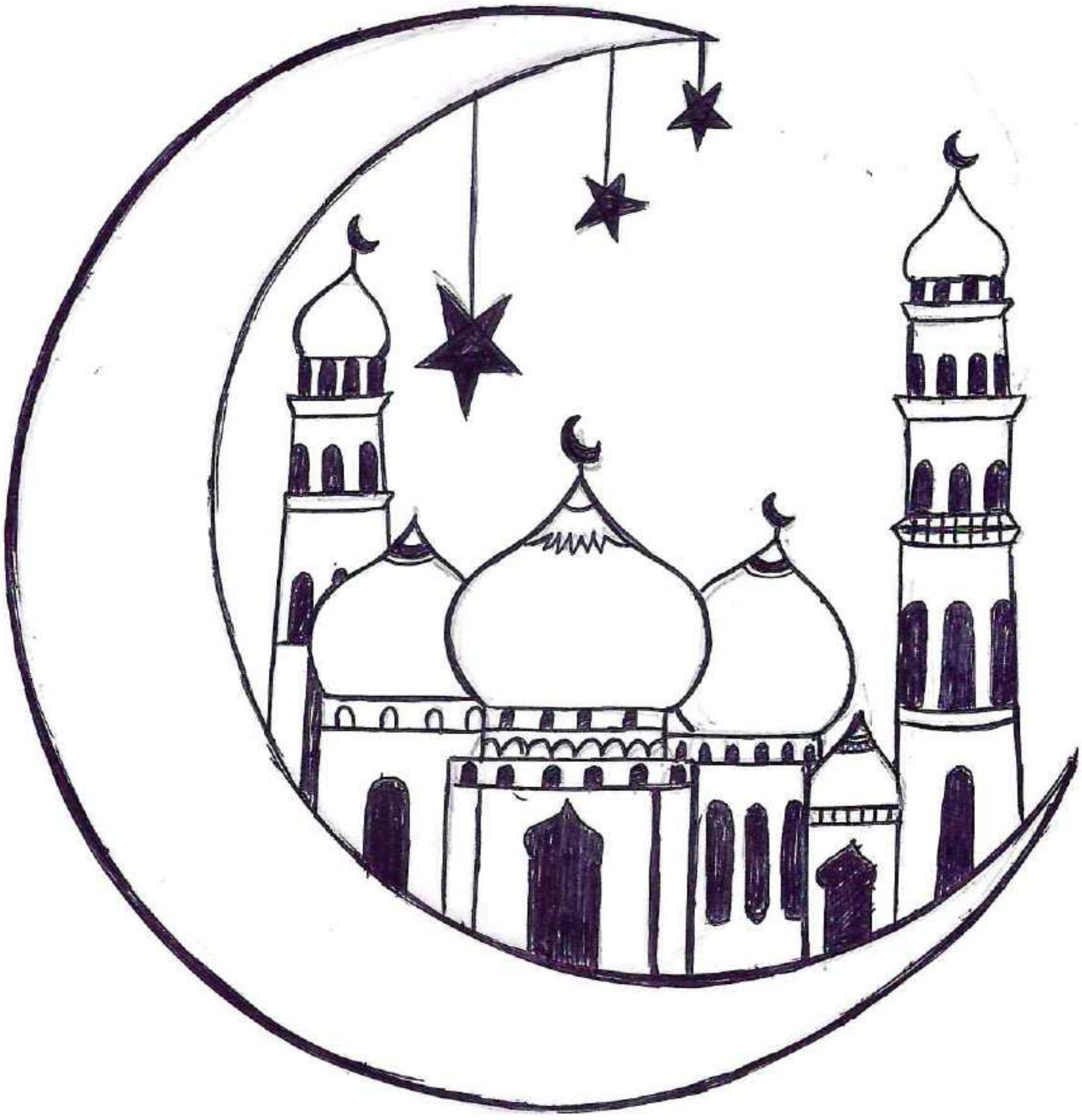

খোজকাড়ি ইৰাক, আফগানিস্তান আদি দেশ পাৰ হৈ খাইবাৰ গিৰিপথেদি আহি ভাৰতত সোমাইছিল। সেই সময়ত শ্বাহ মিৰান আছিল এজন চঞ্চল ডেকা। কিছুদিন আজমীৰত অতিবাহিত কৰাৰ পাছত দিল্লীত কিছুদিন কটাইছিল। দিল্লীৰ পৰা তেওঁ লোক আহি পালেহি বংগদেশৰ উত্তৰ ফালে থকা গৌড় নামে ঠাইত। অৱশেষত দুই ভাতৃ আহি অসমত প্ৰৱেশ কৰিছিল।

দুই ভাতৃয়ে অসমৰ ছুণপোৰা নামৰ গাঁৱত কিছুদিন অতিবাহিত কৰাৰ পিছত আজান ফকীৰে তেতিয়াৰ ৰংপুৰৰ ফালে থকা ছৈয়দ ওচমান গণি খোন্দাকাৰৰ কন্যাক বিয়া কৰায়। বৈবাহিক জীৱনৰ পিছ হিচাপে তেওঁ দুটি পুত্ৰ সন্তানৰ পিতৃ হয়। আজান ফকীৰে তেওঁৰ একমাত্ৰ ভাতৃ নবীৰে সৈতে সৰু সংসাৰখন আৰ্জিল ভাঙি ধৰ্মৰ

কাম সুকলমে পালন কৰিছিল। এনেদৰে অসমৰ জোৱালী বিয়া বান্ধ কৰাই তেওঁ সংসাৰ ভালদৰে চম্ভালাৰ লগতে ধৰ্মৰ কামত বিভিন্ন ঠাই ঘূৰি ফুৰিছিল। নিজ ধৰ্মৰ বাহিৰেও আজান ফকীৰে অসমীয়া ভাষা - সংস্কৃতিৰ সৈতে ওতঃপ্ৰোতঃ ভাৱে মিলি গৈছিল। আজান ফকীৰে অসমত আহি জিকিৰ ৰচনা কৰিছিল। অসমীয়াৰ পূৰ্বতে তেওঁ ফৰাচী, আৰবী আৰু উৰ্দু ভাষা ভালদৰে জানিছিল, সেইবাবে অসমীয়া ভাষা বিশেষ ভাৱে আয়ত্ত কৰিলেও তেওঁ সৃষ্টি কৰা জিকিৰসমূহ ফৰাচী বা উৰ্দু ভাষাত লিখিছিল। কাৰণ আজিলৈকে আজান ফকীৰৰ অসমীয়া ভাষাত লিখা কোনো আখৰ পোৱা নাই তেওঁলোকে অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত থাকিবলৈ লৈছিল। তেওঁলোকৰ বংশ বৃদ্ধিৰ লগতে কিছু থলুৱা লোকেও ইচলাম ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰাত

অসমত মুছলমান লোকসকলৰ সংখ্যা বৃদ্ধি পাইছিল। ক্ৰমান্বয়ে তেওঁলোক অসমীয়া সমাজ আৰু সংস্কৃতিৰ বিভিন্ন অংশ হৈ পৰিছিল। জনশ্ৰুতি মতে আজান পীৰেই প্ৰথম প্ৰথমে অসমত 'আজান' দি নামাজ পঢ়িবলৈ মুছলমানসকলক শিকাইছিল বাবে তেওঁৰ নাম আজান ফকীৰ হয়। আজান ফকীৰৰ জীৱন বৰ সংঘাতপূৰ্ণ আছিল। অসমলৈ আহি তেওঁ বিভিন্ন শাস্তিৰো সন্মুখীন হ'ব লগা হৈছিল। পিছত আহোম ৰজা গদাধৰ সিংহই তেওঁৰ মাহাত্ম্য বুজি দিখৌমুখৰ সৰাগুৰি চাপৰিত মাটি-বাৰী দি মছজিদ সজাই দিয়ে আৰু তাতে আজান ~~পী~~ ফকীৰে স্থায়ীভাৱে থাকি তেওঁৰ ধৰ্ম চৰ্চা আৰম্ভ কৰে।

জিকিৰৰ ৰচক হ'ল আজান ফকীৰ। জিকিৰ হৈছে এক প্ৰকাৰৰ ইছলাম ধৰ্মীয় স্তুতি গীত। যাৰ দ্বাৰা ইছলাম ধৰ্মৰ লোকসকলে আল্লাহৰ

স্তুতি কৰে। জিকিৰ শব্দটো আৰবী শব্দ 'জিকৰ' শব্দৰ পৰা উদ্ভৱ হৈছে, যাৰ অৰ্থ হৈছে —'আল্লাহৰ নামত স্মৰণ কৰা বা ঘনে ঘনে উচ্চাৰণ কৰা। এয়া ইছলাম ধৰ্মৰ পবিত্ৰ কাম বুলি গণ্য কৰা হয়। আজান ফকীৰৰ আগমনৰ সময়ত অসমৰ মুছলমানসকলে নামাজ, ৰোজা, জাকাত আদিসহ ইছলামীয় ৰীতি - নীতি, আচাৰ - অনুষ্ঠান গুৰুত্বপূৰ্ণভাৱে পালন কৰা হয় নাছিল। আজান চাহাবে তেওঁ লোকক ধৰ্মৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত কৰিবলৈ জিকিৰ লিখিছিল আৰু তেতিয়া ইছলাম ধৰ্মৰ লোকসকলে নামাজ, ৰোজা, জাকাত, জিকিৰ আদি ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানসমূহ ৰীতি- নীতি, আচাৰ- অনুষ্ঠানবোৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভাৱে পালন কৰিছিল। আজান ফকীৰৰ চকু দুপাই দা- ধৰাই কাঢ়ি নিয়াৰ পাছত তেওঁ বহু বছৰ অন্ধ হৈ জীয়াই থাকিব লগা হয়। তেওঁৰ প্ৰায় ১২০ বছৰ বয়সত মৃত্যু হয় বুলি অনুমান কৰা হয়।

নেহৰু খুৰাৰ শিশুপ্ৰেম

-দিপশিখা ডেকা

ভাৰতৰ প্ৰথমজনা প্ৰধানমন্ত্ৰী জৱাহৰলাল নেহৰু তেওঁৰ শিশুপ্ৰেমৰ কাৰণে বিখ্যাত আছিল । তেওঁৰ এই শিশুপ্ৰেম আছিল অকৃত্ৰিম, অভিনয়মুক্ত । তেওঁ শিশুসকলৰ মাজত "চাচা নেহৰু" অৰ্থাৎ 'নেহৰু খুৰা' হিচাপে জনপ্ৰিয় আছিল। এই সম্বোধনটো মৰমৰ হোৱাৰ উপৰি গভীৰভাৱে অৰ্থৱহ আছিল। সমগ্ৰ ভাৰতত তেওঁৰ জন্মদিনটো, অৰ্থাৎ প্ৰতিবছৰে ১৪ নৱেম্বৰ দিনটো শিশু দিৱস হিচাপে পালন কৰা হয়। নেহৰুৱে প্ৰতিটো শিশুকে পাহি মেলিবলৈ ধৰা ফুল কলি বুলি বৰ্ণনা কৰিছিল। এপাহ ফুল ফুলিবলৈ যিদৰে আদৰ-যত্নৰ প্ৰয়োজন হয়, একেদৰেই এটি শিশুক এজন সুস্থ নাগৰিক হিচাপে গঢ়ি তুলিবৰ কাৰণে আদৰ-যত্ন-প্ৰতিপালনৰ প্ৰয়োজন হয় । এটা ফুলৰ পুলি ঠন ধৰি উঠিবৰ কাৰণে সাৰ-পানীৰ

প্ৰয়োজন হোৱাৰ দৰেই এটি শিশুক এজন সৎ, বুদ্ধিমান নাগৰিক হিচাপে গঢ়ি তুলিবলৈ শিক্ষা দীক্ষাৰ প্ৰয়োজন। শিশুক সৎ, বুদ্ধিমান নাগৰিক হিচাপে গঢ়ি তুলিব নোৱাৰিলে দেশৰ ভৱিষ্যত যে অন্ধকাৰ, সেই কথা নেহৰুৱে ভালকৈ বুজি পাইছিল। শিশুৱেই হ'ল দেশৰ ভৱিষ্যত। সেই কাৰণে স্বাধীনতাৰ আৰম্ভণিৰ বছৰকেইটাত নেহৰুৱে শিশু কল্যাণৰ কেইবাটাও আঁচনি গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু প্ৰথম পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনাতে শিক্ষাৰ ওপৰত বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল। নেহৰুৱে লিংগ-বৈষম্যক সদায়েই ঘৃণাৰ চকুৰে চাইছিল আৰু সেই কাৰণেই শিশুৰ প্ৰতি তেওঁৰ প্ৰেম সকলোবিধৰ বৈষম্যৰ পৰা মুক্ত আছিল। শিশুৰ প্ৰতি তেওঁৰ গভীৰ প্ৰেম বোধহয় উদ্ভৱ হৈছিল নিজৰ কন্যা সন্তান ইন্দু (ইন্দিৰা গান্ধী)ৰ প্ৰতি থকা তেওঁৰ গভীৰ স্নেহৰ পৰা। মুক্তি সংগ্ৰামৰ নেতা হিচাপে নেহৰুৱে কেইবাবাৰো কাৰাবাস খাটিবলগীয়া হৈছিল আৰু তেওঁৰ পত্নী কমলা

নেহৰুও ৰুগীয়া হোৱা বাবে ইন্দিৰা গান্ধী সৰু কালছোৱা অতি নিঃসংগভাৱে কটাবলগীয়া হৈছিল। জীয়েকৰ নিঃসংগতা দূৰ কৰিবৰ বাবেই নেহৰুৱে জীয়েকলৈ নিয়মিতভাৱে চিঠি লিখিছিল। সেই চিঠিবোৰৰ ভাষা আছিল অতি প্ৰাঞ্জল, কুমলীয়া বয়সৰ শিশুৱেও সহজে বুজি পোৱা বিধৰ। স্নেহৰ্দ্ৰ ভাষাৰ প্ৰতিটো আখৰ পৰতেই যেন নিগৰি আহিছিল কন্যা সন্তানৰ প্ৰতি প্ৰেম।

সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা

মানসী দাস

" নতুন প্ৰাণৰ ন-চকুযুৰি
দীপিতি ঢালি দে তাত,
পুৰণি পৃথিৱী ন-কৈ চাই লওঁ
হে বীণ এযাৰি মাত ।"

নতুন পৃথিৱীৰ নতুন দিগন্তত, ন চকুযুৰিত দীপ্তি ঢালি লৈ, পুৰণি পৃথিৱীক ন-দৃষ্টিৰে চাই অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ পুৰণি ভঁৰালটোক নতুন দৃষ্টিৰে বিনন্দীয়াকৈ বেজবৰুৱাদেৱে সজাই থৈ গ'ল ।

১৮৬৪ চনৰ কাতি মাহৰ লক্ষ্মী পূৰ্ণিমাৰ চন্দ্ৰমাৰ স্নিগ্ধ-মধুৰ জ্যোৎস্নাৰে শুভ পবিত্ৰ লগনত "ভূমিষ্ঠ নহৈ নৌকাতহে হোৱা" তাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱাৰ পুত্ৰ লক্ষ্মীনাথে যি জ্যোতিৰ মালাৰে পৰিবৃত হৈ জন্মগ্ৰহণ কৰিছিল, সেই জ্যোতিৰ মালাৰেই অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ জগৎ উদ্ভাসিত কৰি থৈ গৈছে ।

পিতৃ-মাতৃৰ বৈষ্ণৱাদৰ্শই শৈশৱৰে পৰা বেজবৰুৱাক প্ৰভাৱান্বিত কৰিছিল । তেওঁ তেজপুৰ, লক্ষীমপুৰ, গুৱাহাটী, শিৱসাগৰ আদি ঠাইত শিক্ষা লাভ কৰি প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত কৃতিত্বেৰে উত্তীৰ্ণ হৈ কলিকতাত প্ৰথমে ৰিপন কলেজত আৰু পাছত চিটি কলেজত

পাছি ফাষ্ট আৰ্ট আৰু বি.এ. পাছ কৰে । তাৰ পাছত এম.এ. আৰু আইন অধ্যয়ন কৰে যদিও তেওঁ ডিগ্ৰী নোহোৱাকৈ অধ্যয়ন সমাপ্ত কৰে । ইংৰাজ চৰকাৰে তেওঁক মুন্সিফ্ পদ যাচিছিল যদিও তেওঁ তাক প্ৰত্যাখ্যান কৰি স্বাধীনতা - প্ৰয়াসী উচ্চ মনৰ পৰিচয় দিছিল । কলিকতাত থকা কালতে বেজবৰুৱাদেৱে কলিকতাৰ বিখ্যাত ঠাকুৰ পৰিয়ালৰ জীয়াৰী প্ৰজ্ঞাসুন্দৰী দেৱীৰ লগত বিবাহ - পাশত আবদ্ধ হয় ।

বেজবৰুৱাৰ কলিকতীয়া জীৱনে আনে তেওঁলৈ সাহিত্য সাধনাৰ অফুৰন্ত শক্তি আৰু অনুপ্ৰেৰণা । "ৰোমাণ্টিক কাব্যদৰ্শনৰ ত্ৰিমূৰ্তি" — বেজবৰুৱা, চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা আৰু হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ কলিকতাত মিলন অসমীয়া সাহিত্য - জগতলৈ সৌভাগ্যৰ পটভূমি । তেওঁলোকৰ প্ৰচেষ্টাত প্ৰতিষ্ঠিত হয় 'অসমীয়া ভাষাৰ উন্নতি সাধিনী সভা' আৰু উদয় হয় মুখপত্ৰ "জোনাকী" । বেজবৰুৱা আছিল ত্ৰি - মূৰ্তিৰ ভিতৰত সব্যসাচী ।

লঘু অথচ মধুৰ হাস্যৰসৰ ভঁৰাল "লিটিকাই"-ৰে সাহিত্যিক জীৱনৰ পাতনি মেলি 'কৃপাবৰ বৰুৱাৰ

কাকতৰ টোপোলা', 'লেমল', 'পাচনি' আদিৰে অসমৰ বুকুত হাঁহিৰ ৰোল তোলাৰ মাজেদি, কালীয়া, সোৰোপা, বৌদ অসমীয়া জাতিটোৰ অন্তৰত সঞ্জীৱনী সুৰা ঢালি প্ৰাণৰ সঞ্চাৰ কৰিলে। বিশেষকৈ 'কৃপাবৰ বৰুৱাৰ কাকতৰ টোপোলা'টো মেলি অসমীয়া জাতিক তেখেতেই সৰ্বপ্ৰথমে নিষ্কলুষ হাস্যৰসৰ সন্ধান দিয়ে।

'কবিতা হয় যদি হওক, নহয় যদি নহওক' বুলি ৰচনা কৰা কবিতাবোৰ 'কদম কলি' পুথিত সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। এই কবিতাবিলাকৰ কেইটামান কবিতাই একালে যেনেকৈ বেজবৰুৱাৰ স্বাধীন-চিন্তীয়া, স্বদেশ-প্ৰেমিক অন্তৰ এখনতে গুজৰি-গুমৰি উঠা জাতীয় গৌৰৱগাথাৰূপে শ্ৰেষ্ঠতাৰ দাবী কৰিব পাৰে, সেইদৰে কবিতা হিচাপেও শ্ৰেষ্ঠতাৰ দাবী কৰিব পাৰে। বীণ বৰাগী, অসম সংগীত আদি একে শ্ৰেষ্ঠ কবিতাৰ নিদৰ্শন। এই স্বদেশপ্ৰেমমূলক কবিতাকেইটিত আক্ষেপ নাই, নৈৰাশ্য নাই, অৱসাদ নাই। "ধনবৰ আৰু ৰতনী", "ৰতনীৰ বেজাৰ" আদি গাথা কবিতাকেইটা ৰোমাণ্টিক ভাবধাৰাৰ অনুভূতিশীলতা, ভাব-প্ৰৱণতা, প্ৰকাশ-ভংগিমাৰ লীলায়িত গতি আৰু সংবেদনশীলতাৰ চূড়ান্ত নিদৰ্শন।

বেজবৰুৱাৰ একমাত্ৰ উপন্যাস 'পদুম কুঁৱৰী'য়ে সুৰদণ্ড আৰু বীৰদত্তৰ স্বদেশ প্ৰেমৰ মনোৰম সাক্ষ্য বহন কৰি এখনি উপভোগ্য উপন্যাস বুলি পৰিগণিত হৈছে।

"সাধুকথাৰ কুঁকি", "বুঢ়ী আইৰ সাধু", "ককাদেউতা আৰু নাতিল'ৰা" — তেখেতৰ মনোৰম সাধুকথাৰ পুথি। সাধুকথাবোৰ এনে শুৱলা আৰু হৃদয়স্পৰ্শী যে এইবোৰ ল'ৰা-বুঢ়া-ডেকা সকলোকে সমানে আমোদ দিয়াৰ লগতে তাপিত হৃদয়ত দয়া ক্ষমা, কৰুণা আৰু সমানুভূতি জগাই তুলি শান্তিৰ বাণী শুনায়।

"চক্ৰধ্বজ সিংহ", "জয়মতী কুঁৱৰী", "বেলিমাৰ" আদি ঐতিহাসিক নাটকৰ যোগেদি বেজবৰুৱাই অসম-বুৰঞ্জীৰ একোটা উত্থানৰ গৌৰৱোজ্জ্বল অধ্যায়ৰ কাহিনী গৌৰৱময়ীভাৱে আৰু পতনৰ কাহিনী কৰুণ আৰু ব্যথা লগাকৈ দাঙি ধৰিছে।

সুৰভী, জোনবিৰি, কেহোঁকলি আদি তেখেতৰ আধুনিক গল্পৰ পুথি। চুটিগল্প লিখাতো বেজবৰুৱা সিদ্ধহস্ত আছিল। সেইবাবেই তেওঁক অসমীয়া চুটি গল্পৰ জনক বুলি কোৱা হয়। "ভদৰী", "মুক্তি", "লোভ" আদি গল্পৰ যোগেদি দৈনন্দিন জীৱনৰ সুখ-দুখ, হাঁহি-কান্দোন অনুভূতি আদি তেখেতে সুন্দৰভাৱে দাঙি ধৰিছিল।

"কৃপাবৰ বৰুৱাৰ ওভতনি", "ভাবৰ বুৰবুৰণি" আদি নানাবিধ প্ৰবন্ধৰ পুথি ভাব-গধুৰ ৰচনাৰ ভিতৰত "শংকৰদেৱ", "শ্ৰীশংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱ", "তত্ত্বকথা", "কৃষ্ণকথা" — আদি বৈষ্ণৱ

ভাববাৰাৰ উচ্চ স্তৰৰ সুন্দৰ সুন্দৰ সমালোচনাৰ পুথি।
" মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ — বেজবৰুৱাৰ
কৰ্মময় জীৱনৰ হাঁহি - কান্দোনৰ সোণালী স্বাক্ষৰ।
সুন্দৰ কথন - ভংগী, ৰসিকতাৰ মাজেদি তেওঁৰ জীৱন
দাপোণত প্ৰতিফলিত হোৱা অসমীয়া জাতিটোৰ বিস্তাৰিত
সামাজিক চিত্ৰ চিত্ৰায়িত হৈছে এই আত্মজীৱনীখনত।

অসমীয়া আধুনিক সংগীত

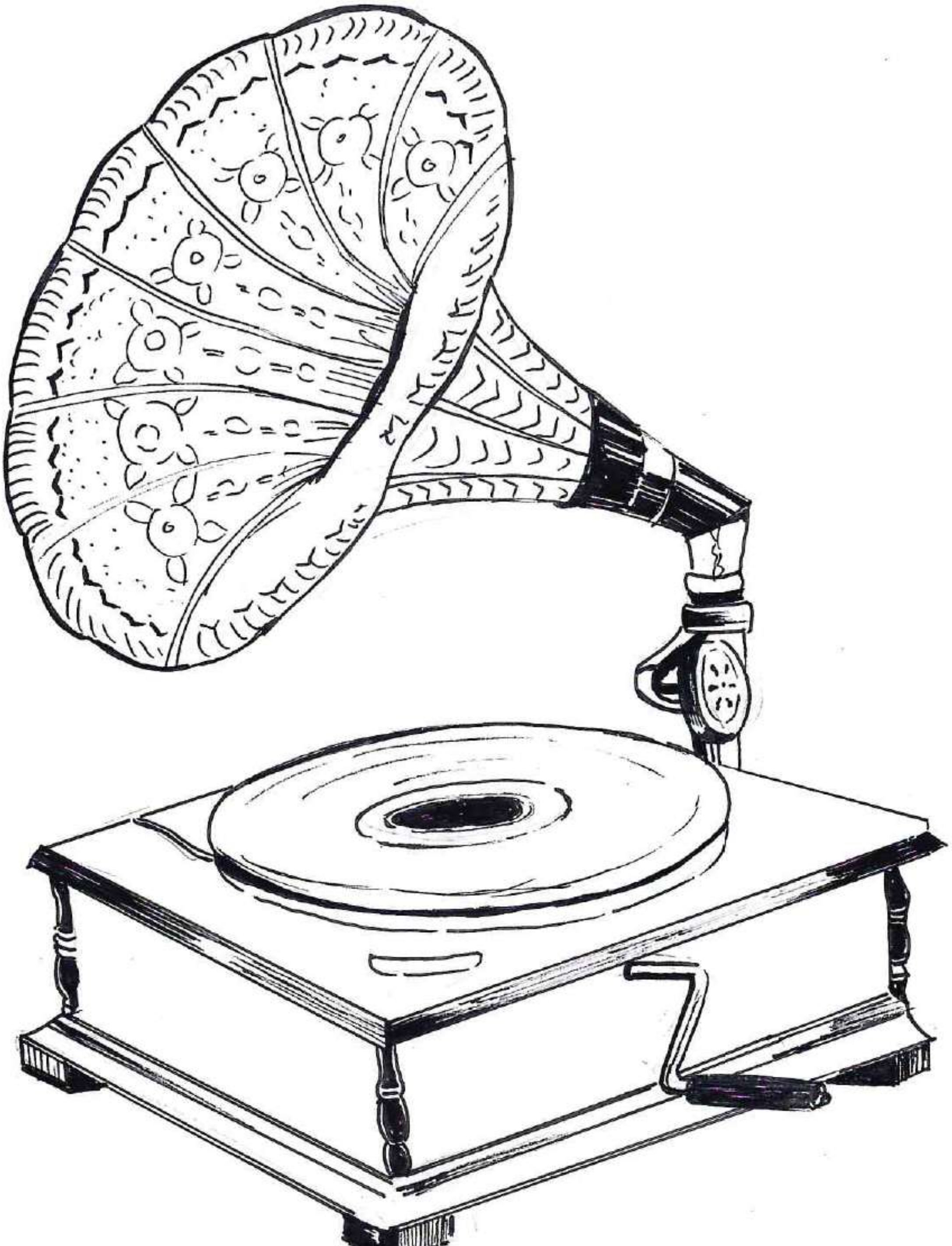

অসমীয় আধুনিক সংগীত

নিখিল পাঠক

সম্প্ৰতি অসমীয়া আধুনিক গীতে বাৰে
ৰঙে উন্নতিস্তৰৰ হৈ সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষতে এক
গুৰুত্বীয়া আসন লাভিবলৈ সক্ষম হৈছে ।
ভাৰতবৰ্ষৰ কোনো সংগীত একাডেমীয়ে বা কোনো
সংগীত অনুৰক্ত লোকেই যদি ভাৰতবৰ্ষৰ
শীৰ্ষস্থানত থকা দহজনমান সংগীত শিল্পীৰ নাম
বাছনি কৰিব লগা হয়, তেন্তে তাৰ ভিতৰত
নিশ্চিতভাৱে এজনমান হ'লেও অসমৰ সংগীত
শিল্পীৰ নাম আহিব । সম্প্ৰতি অসমৰ

বহুবৈচিত্ৰময়ী সাংগীতিক শিল্পীৰ সেই উপৰোক্ত
প্ৰেক্ষাপটত লেখা গীতসমূহৰ ভিতৰিও আছে
স্নেহ প্ৰেম দুটা শাতিকৰ দৰে সংগ্ৰামী
চেতনা বানিলে বিভিন্ন সময়ত অসমীয়া আধুনিক
গীতৰ মাটি ফুলি সম্প্ৰতি অসমত আধুনিক
গীতৰ দৰ্শন আতি শক্তি অসম্পূৰ্ণ বাটি বুলি
সম্মান হৈছে। ৰাতিয়া অসমীয়া আধুনিক গীত-
বৰ্ণে, গন্ধে, ৰূপে, গীতে, বচনে,
আঙ্গিকে — স্নেহচুম্বকত উৎকৃষ্ট হৈ
উঠিছে। গীতৰ প্ৰতি শ্ৰ আশয় বিষয়ত অন্তৰ্নিহিত
হল স্বদেশ প্ৰেম, দেশ মাতৃৰ বন্দনা, স্বদেশৰ
সবে অসম্প্ৰদায়ৰ আহ্বান, ব্যক্তিনিষ্ঠ প্ৰেম,
মানৱ প্ৰেম, মানৱতাবোধ, লোকৰ জীৱনবোধ
জীৱন - দৰ্শন, প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্য, সমসাময়িক
কালৰ ঘটনা আদি লেখকৰ উদাহৰণ।

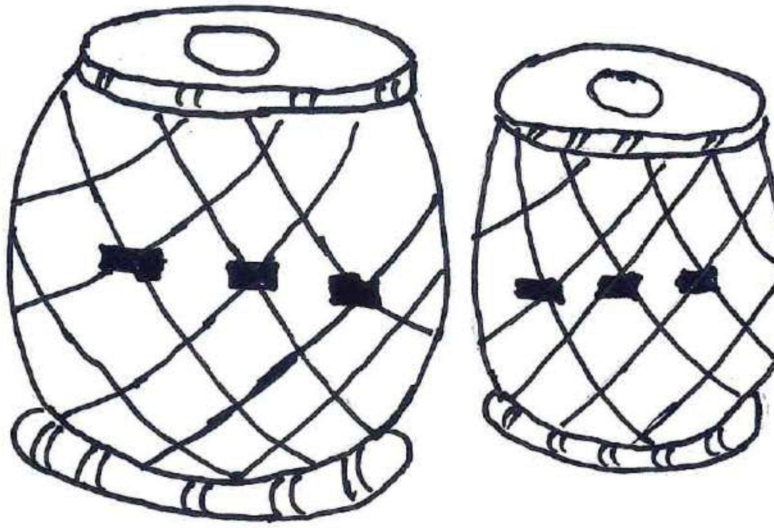

আধুনিক সংগীতৰ ইতিহাস ঃ

সাম্প্ৰতিক কালৰ জনপ্ৰিয় আধুনিক গীতৰ আদি সময়ৰ লগত সুদীৰ্ঘ কালৰ বিভিন্ন সংগীতৰ অভিজ্ঞতাৰ এক ইতিহাস আছে। এই অভিজ্ঞতাৰ এই অভিজ্ঞতাৰ ইতিহাসৰ লগত ক্ৰমশঃ জড়িত আছে অসমৰ লোক সংগীতৰ ইতিহাস। ইতিহাস যুকি নোপোৱাত কালৰে পৰা সমগ্ৰহে বিভিন্ন অনুষ্ঠান, বিভিন্ন আবিষ্কাৰকাৰীয় মুহূৰ্তক সামৰি

কৰিছিলে- মাধৱদেৱ নিজে সময়ে গীত ৰচনা কৰিছিল।
সেই গীতসমূহ অনুৰৰ দৰে নিজৰ ভাষা সুৰৰে
লোকৰ লোকগীতসমূহৰ মাজত পৰিৱেশন কৰিছিল।
লোকৰ লোকগীতসমূহ সেই গীত আমাৰ সুৰ আমাৰ
দ্বাৰাও আমাত পৰিৱেশন কৰিছিল। লোকৰ
লোকগীতসমূহ আমাৰতাৰ মাজত সুৰুম গীত আমাতালে
হয়তো সেই গীত আমাৰ সুৰ দৈ আমাৰ
পৰিমালিত কৰিছিল। সেই দৰেই বিধবাসাহিত উপৰে
সেই গীত আমাৰ সুৰ দৈ প্ৰভাৱৰ ধৰ
আমাৰ দৈ প্ৰভাৱলৈ আৰিৰ পৰিমালিত হৈ
প্ৰবাহিত হৈছিল। আমাৰ দৈ সমসাময়িক হৈছেৰে
সেইসময় দৈ ~~কৰ্ম~~ কালেক্ষাৰ ধাৰ পৰিচয়
কৰিলে, আমাৰ সেইসময় ইহ্নেৰ সৰে মানেৰ উত্তৰ
আহিলে হৈ পৰিলে, আমাৰ সেইসময় দুইবেৰ ৰোগৰে
উৎসৱ - পাৰ্বণৰ সৰে অধিক হৰ্ষ হৈ পৰিলে

তেতিয়া বোধহয় হল এয়া আমাৰ পৰম্পৰা। পৰৱৰ্তী কালত এই গীতসমূহৰ নাম দিয়া হল লোকগীত। মত সমাজে ঋষিসৱৰ নাম সি হৈ থকা জাতিৰ উমৈহতীয়া সম্পত্তি। কালে কালৰ লগে লগে গীতসমূহৰ বিভিন্ন নাম দিয়া হল, যেনে - আইনাম, বিয়ানাম, বিহুনাম, ধাইনাম, নিতম, ওজাপালি, নাওখেল, জুনবনী, টোকাৰী গীত, দেহবিচাৰৰ গীত, লখিমী আদৰা গীত, আইনাম, কামৰূপী লোকগীত বিভিন্ন দৈৱৰ কাহিনী গীত (মনিকোঁৱৰৰ গীত, ফুলকোঁৱৰৰ গীত, জনাগাভৰুৰ গীত, লখিমী আদৰা গীত, নাহৰ গীত, জয়মতী কুঁৱৰীৰ গীত, বদন বৰফুকনৰ গীত, মনিৰাম দেৱানৰ গীত, অমলা - অৰ্তিৰ গীত, কমলাকুঁৱৰীৰ গীত - ইত্যাদি) আদি অলেখ অগণিত গীতৰ ইতিহাসৰ লগত জড়িত হৈ আছে। এইয়া অসম লোকে অলিখিত ৰূপত ৰখা অসমৰ লোকগীতৰ ইতিহাস।

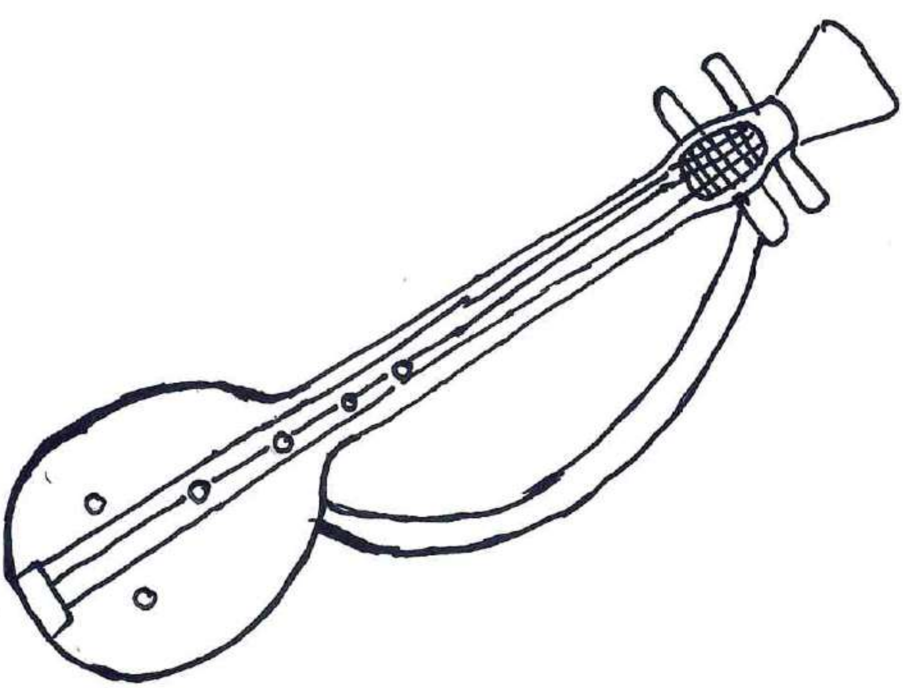

মুক্তিনাথ বৰদলৈৰ অসমীয়া আধুনিক সংগীত জগতলৈ অৱদান —

মুক্তিনাথ বৰদলৈ এজন গীতিকাৰ, সুৰকাৰ গীতিকাৰ শিশু সাহিত্যিক কবি আৰু শিক্ষাবিদ আছিল। পিতৃ কীৰ্তিনাথ শৰ্মা বৰদলৈৰ পদাংক অনুসৰণ কৰি মুক্তিনাথ বৰদলৈয়েও অসমীয়া সংগীতৰ জগতখনত নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। মুক্তিনাথ শৰ্মা বৰদলৈয়ে পিতৃ কীৰ্তিনাথ শৰ্মা বৰদলৈৰে তিতে সুচিন্তিতৰে

প্ৰথম গীত নতুন নাটকৰ স্কুলৰ মঞ্চত মঞ্চস্থ কৰিছিল — "ৰাসলীলাৰ অভিষেক' নাটকতে। 'ৰাসলীলাৰ অভিষেক'ত আগৰিহঁ নামে মনোহাৰিণী সকলোৰে মন' গীতটো অতি জনপ্ৰিয় হৈছিল অসমীয়াৰ গীতৰ জগতখনত। বিয়ে - ফুল ফুলাই মিলি লুইতপাৰৰ ;" সুৰ - বিতান আৰু 'প্ৰেমাৱলী' নামৰ গীতি-নৃত্য - নাটিকা কেইখনো অসমৰ ঠায়ে ঠায়ে মঞ্চস্থ কৰিছিল। তেওঁৰ গীতসমূহ ৰেডিঅ' ষ্টেচনত পৰিবেশন লোকে লোকে কৰিছিল আৰু বহু প্ৰতিষ্ঠিত শিল্পীয়ে তেওঁৰ গীত সমূহ গ্ৰামোফোন ৰেকৰ্ডত ৰেকৰ্ডিং কৰিছিল। তেওঁৰ মতে — ' গীতৰ প্ৰাণ আছে, গীতেই প্ৰাণ, প্ৰাণেই গীত। গীতৰ সু অন্তৰে, উপমা আৰু অভিব্যক্তি প্ৰতি অতি সচেতন আছিল। বহু বক্তৃতাৰ কণ্ঠ আৰু মুক্তিনাথ বৰদলৈৰ ৰচনা গল্প 'মেৰিলে জোনালী অপৰূপ বতী ট ...' গীতটো কমলডাক্তী গীত। অসমীয়া অমূল্যৰ গীতৰ অভিধানত মুক্তিনাথ বৰদলৈৰ প্ৰাণ জোনৰ দৰে উজ্বলি থাকিব।

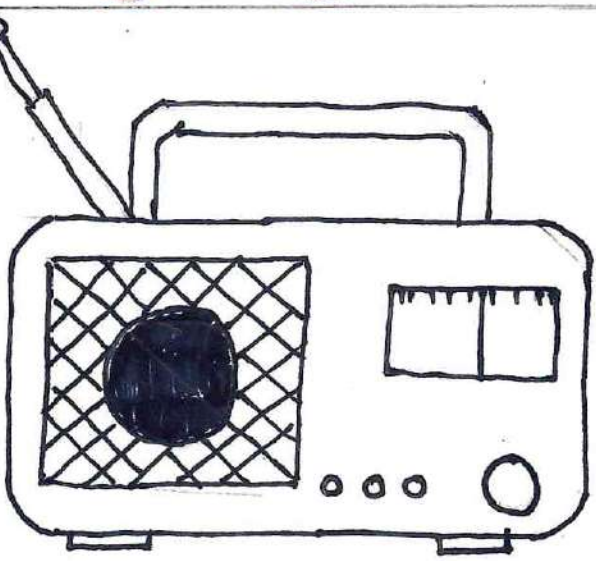

লক্ষ্মীৰাম বৰুৱাৰ অসমীয়া আধুনিক সংগীত জগতলৈ অৱদান

অসমীয়া আধুনিক সংগীতৰ বিকাশৰ বাবে প্ৰতিভাসকলৰ মাজত [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ব্যক্তিসকলৰেই হ'ল সংগীতজ্ঞ লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা। অসমীয়া আধুনিক সংগীতৰ প্ৰথম [illegible] [illegible] [illegible] সমূহতেই আছিল ৰচনাকাৰী লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা। অসমীয়া আধুনিক গীতৰ সুৰলহৰ বুলি কোৱা হয় প্ৰকৃততে সংগীতজ্ঞ লক্ষ্মীৰাম বৰুৱাক।

গুৰুগৃহটিলৈ আমাৰ বিদুত লক্ষীপতিয়ে সংগীতৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত হৈ পৰে। পঢ়া-শুনা প্ৰতি তেওঁৰ কোনো আগ্ৰহ নাই। মাত্ৰ গীত আৰু নাম। কিশোৰী কালীয়ে স্কুল চোৱা একাৰ মাত্ৰ দুবছৰ আগতেই স্কুল এৰিছিল। বৰঞ্চ তেওঁ স্কুল এৰি সংগীতৰ প্ৰতি নিজকে উৎসৰ্গ কৰিছিল।

মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ অসমৰ আঞ্চলিক গীত-বিৱৰণ-

অসমত প্ৰথম আচল বৃত্তীয় বৈষ্ণৱ (ধৰ্মীয়) সংগীতৰ পৰম্পৰা আছে। সেই সংগীতো আজ-আনিৰ্ত। মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱে (১৪৪৯-১৫৬৮) অসমত নৱবৈষ্ণৱ ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰি এক জাগৰণ আনিছিল। তেখেত বৰগীত তেওঁৰ সৃষ্টিসমূহৰ গীত-সেই অসমৰ সমূহৰ মাজে নতুন গীত। উচ্চ ধৰ্মীয়ৰ গীত হত পাচৰ নাম আৰু গীতিৰ লগত কাজিয় ভেদৰ পৰাৰ নাম উল্লেখ আছে। সেই ধৰ্মীয় গীতৰ নাম দিলে "বৰগীত"। বৰগীতৰ

এনেদৰে শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱে আৰু তেওঁৰ প্ৰিয়
শিষ্য মাধৱদেৱে নাটকৰ গীতসমূহত এক বিশিষ্ট
নৃত্যশৈলী আছে এক ঐতিহ্য আছে এক পৰিবেশন
আছে। শংকৰদেৱৰ আৰু তেওঁৰ প্ৰিয় সমসাময়িক
সংগীত প্ৰতিভা মাধৱদেৱৰ হাতত উন্নীত হৈ
নতুন সংগীতবিষয়ৰ সমগ্ৰ অসমতে বিশিষ্ট দল
বিয়পাই দিলে।

1) ভূপেন হাজৰিকাৰ অমৰ গীত কেইটামান —

i) মানুহে মানুহৰ বাবে

ii) আমি অসমীয়া নহওঁ দুখীয়া

iii) সাগৰ সংগমত :

সাগৰ সংগমত ..... সাগৰ সংগম .....

সাগৰ সংগমত কতনা সাঁতুৰিলোঁ

তথাপিতো হোৱা নাই ক্লান্ত,

তথাপিতো মনৰ মোৰ প্ৰশান্ত সাগৰৰ

ঊৰ্মিমালাই অশান্ত,

মনৰ প্ৰশান্ত সাগৰৰ বক্ষ

ঢৌ সমূহৰ নাই সীমা অন্ত,

অজস্ৰ লহৰে নৱ - নৱ আশাৰে

আনি দিয়ে নতুন - অনুভৱ

— — — — —

অসম তথা অসমীয়া বুলি যি আমাৰ পৰিচয় -

এয়াই দি গ'ল, তেৱেঁই আছিল আমাৰ সকলোৰে ভূপেন দা।

মহৎ লোকৰ বাণী

১) সত্যক কেতিয়াও ঢাকি ৰাখিব নালাগে কাৰণ সত্যই অন্ধকাৰক ঘৃণা কৰে।

— মহাত্মা গান্ধী।

২) ঘৃণা নকৰিবা নিজকে সৰ্বনাশ হ'ব। অহংকাৰ নকৰিবা পতন হ'ব, কাকো ঘৃণা নকৰিবা, নিজেও ঘৃণিত হ'বা, ফাঁকি নিদিবা, ফাঁকত পৰিবা।

— স্বামী বিবেকানন্দ।

৩) আনে কি কৰিছে তাতকৈ নিজে কি কৰিছোঁ সেইটো চোৱাহে বেছি দৰকাৰ।

—— ৰাজা ৰামমোহন ৰায়।

৪) জীৱনত যি জনে এবাৰ বিশ্বাসঘাতকতা কৰিছে তেওঁক কেতিয়াও বিশ্বাসত নলবা।

—— শ্বেক্সপীয়েৰ।

৫) মানুহ হোৱা আৰু আনকো মানুহ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা

—— স্বামী বিবেকানন্দ।

৬) জাৱৰ মাৰিলে ঠাই যিদৰে পৰিষ্কাৰ হয় তেনেকৈ নিজৰ ভুল স্বীকাৰ কৰিলে মন শুদ্ধ হয়।

— হেম বৰুৱা

৭) শিক্ষক এজন মমবাতিৰ দৰে যি নিজে গলি আনক পোহৰ দিয়ে।

— এৰিষ্টটল

৮) সত্যৰ মুখামুখি হবলৈ ভয় নকৰিবা, যি কাপুৰুষ তেওঁহে সত্যৰ মুখামুখি হ'ব নোৱাৰে।

— মহাত্মা গান্ধী

৯) সৰু বুলি কাকো অৱহেলা নকৰিবা। তুমি সৰু বুলি অৱহেলা কৰা বস্তু এটাই তোমাক কেতিয়াবা বিৰাট সত্যৰ সন্ধান দিব পাৰে।

— প্লেটো

১০) জীৱনত যিজনে এবাৰ বিশ্বাসঘাতকতা কৰিছে তেওঁক কেতিয়াও বিশ্বাসত নলবা।

— শ্বেক্সপীয়েৰ।

১১) বিবেকেই জীৱনৰ গুপ্ত আদালত।

— হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী

১২) আশা আছে বাবে পৃথিৱীখন বৰ ধুনীয়া।

— হেমা বৰুৱা

১৩) পঢ়নৰ পৰা দূৰৈৰ মানিক হাতত পোৱা যায়।

— সত্যনাথ বৰা

১৪) ভাষাৰ বাপেক ভাৱ আৰু মাক জ্ঞান।

— কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য

১৫) ব্যাপক জ্ঞান নথকা লোকৰ হাতত বিদ্যাৰ ক্ষমতা পৰা অনুচিত।

— গুণাভিৰাম বৰুৱা

(সংগ্ৰহ)

— দীপশিখা ডেকা

১) আন্ধাৰ যিমান গভীৰ হ'ব, প্ৰভাতো সিমানেই উজ্জ্বল হ'ব। চাৰিওফালৰ পৰা অন্ধকাৰে আৱৰি ধৰিলেও ভয় নকৰিবা; পোহৰ হ'বই।

—— জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা

২) সুখ কাৰো চিৰকলীয়া নহয়।

—— কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্য

৩) কুসংস্কাৰ হ'ল পৃথিৱীৰ সবাতোকৈ ডাঙৰ বোজা।

—— সৰ্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণ।

৪) প্ৰেমৰ আনন্দ অতি ক্ষণস্থায়ী, চিৰস্থায়ী প্ৰেমৰ বেদনাহে।

—— ৰবীন্দ্ৰ নাথ ঠাকুৰ

৫) এজন অবিশ্বাসী বন্ধুতকৈ এজন বিশ্বাসী শত্ৰুৱেই ভাল।

—— নেপলিয়ন

৬) অভিজ্ঞতাই ডাঙৰ কিতাপ আৰু জীৱন হৈছে বিদ্যালয়।

—— হেম বৰুৱা

৭) পৰিৱৰ্তনশীল জগতত পৰিৱৰ্তনেই সত্য।

— লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা

৮) খং আৰু অসহিষ্ণুতা হৈছে জ্ঞান লাভৰ প্ৰধান শত্ৰু।

— মহাত্মা গান্ধী

৯) আমি যি কাম কৰো সেয়াই পৰম পিতাৰ কাম।

— স্বামী বিবেকানন্দ

১০) হিংসা এনে পাপ যি পাপৰ প্ৰায়শ্চিত্ত নাই।

— হজৰত মহম্মদ

(সংগ্ৰহ)

— মেঘিনা মিলি

কবিসকলৰ
ছদ্মনাম

১) অজগৰ — চৈয়দ আব্দুল মালিক

২) ড° ইন্দিৰা গোস্বামী — ড° মামনি ৰয়ছম গোস্বামী

৩) অষ্টবক্র — কমলা কান্ত ভট্টাচাৰ্য

৪) এ নেটিভ — আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন

৫) বিষ্ণুপ্ৰিয়া ৰাভা বৰদলৈ — বিষ্ণু প্ৰসাদ ৰাভা

৬) লীলা বাইদেউ — নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈ

৭) নিৰঞ্জন ফুকন — ড° হীৰেণ গোহাঁই

৮) ভবানন্দ পাঠক — ড° বাণীকান্ত কাকতি

৯) বীণা বৰুৱা — ড° বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা

১০) বনিবৰ কাই — মহিম বৰা

১১) সীমা দত্ত — নৱকান্ত বৰুৱা

১২) সঞ্জয় — ড° ভবেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়া

১৩) গুৰু দত্ত — গুণাভিৰাম বৰুৱা

১৪) যদু — যতীন্দ্ৰ নাথ দুৱৰা

১৫) সোণাৰাম চান্দ' — হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা

১৬) শ্ৰীহৰ্ষ — আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালা

১৭) হয়বৰ অভয়াপুৰী — পাৰ্বতী প্ৰসাদ বৰুৱা

১৮) এখুঁদ কাকাইদেউ — নৱকান্ত বৰুৱা

১৯) শীলভদ্ৰ — ৰেৱতী মোহন দত্ত চৌধুৰী

২০) ভোলাই শৰ্মা — ৰজনীকান্ত বৰদলৈ

সংগ্ৰহ
(বিদিচা বৰুৱা)

সাঁথৰ

১) লাহে লাহে খোজ কাঢ়ে, নাই তাৰ নাড়ী,
কি জীৱ সেইটো যাৰ আছে জিভা আৰু দাড়ি?

উত্তৰঃ-> কুমজেলেকুৰা।

২) ছাল বাকলি চেলাই দিলো, ওলাল বগা মঙহ
তাৰ তলৰ ৰঙা শিলে বোলে মায়ো তাৰ বাঙহ।

উত্তৰঃ-> লিচু।

৩) আদি আছে অন্ত নাই, জন্ম আছে মৃত্যু নাই?

উত্তৰঃ-> সময়।

৪) এনেকুৱা কি বস্তু আছে যিটো অন্ধ মানুহেও
দেখা পায়?

উত্তৰঃ-> অন্ধকাৰ।

৫) মাটিৰ তলৰ বগা বুঢ়ী, সাজে পিন্ধে কুৰি কুৰি।

উত্তৰঃ-> নহৰু।

(সংগ্ৰহ)
— মেঘিনা মিলি

১) কি হয় সেইটো, যিটো আপোনাৰ ওচৰত যিমান বেছিকৈ থাকে, সিমানেই আপুনি চকুৰে নেদেখা হৈ পৰে ?

উত্তৰ :- আন্ধাৰ ।

২) সোণৰ গুটি, ৰূপৰ পাত, আপবঢ়ালে মাৰ্জ্জনা হয়, কত অপৰাধি ?

উত্তৰ :- তামোল - পাণ ।

৩) দাঁত নাই, মুখ নাই, পকাই - কেচাই ফৰ ফৰকৈ খায় ?

উত্তৰ :- জুই ।

৪) ডিঙি নাই, মূৰ নাই, নাই জলচৰী যাই, একাহ পোৱালি দি নিজে মৰি যায় ?

উত্তৰ :- কেঁকোৰা ।

৫) জিভাৰে চেলেকি যায় তিনিৰ মাজত সদায়,
মানুহক দিয়ে সি জীয়াই থকাৰ উপায় ?

উত্তৰ :-> নাঙল।

৬) হাত আছে ভৰি নাই, মূৰ হ'লে কটা , আধা
মানুহ গিলি খাই, বুকুখন ফটা ?

উত্তৰ :-> চোলা ।

৭) জলত জন্ম , স্থলত বাস , মাকে ছুলে হয় সৰ্বনাশ ?

উত্তৰ :-> নিমখ ।

৮) তিনিটা আখৰৰ বস্তুটোক সকলোৱে পঢ়ে ,
প্ৰথমটো এৰি দিলে পৰম অনুভৱ কৰে ?

উত্তৰ :-> কিতাপ ।

৯) অলপ পানীত বগলীটো চৰে, পানীকন শুকালে
বগলীটো মৰে ?

উত্তৰ :-> কলম ।

১০) ঘন ঘন পাঁতিৰে ডিঙিত পিন্ধি মণি,

ওপৰলৈ চাই আছে কোনে দুলি মেলি?

উত্তৰ :- তামোল গছ।

১১) ডেকাত কুঁজা, বুঢ়াত পোন, তাক মাথায় থাকে কোন?

উত্তৰ :- ঢেকীয়া।

১২) কলিংপৰ লিংপ কাটি পাঞ্জাৰ কাটি পা, লবংপৰ বংপ

কাটি মজা কৰি খা?

উত্তৰ :- কঁঠাল

(সংগ্ৰহ)

— ৰিদিচা বৰুৱা

বিভিন্ন অভিধাৰে
জ্ঞাত অসমীয়া
কবি-সাহিত্যিক সকল

১) অগ্নিকবি — কমলা কান্ত ভট্টাচার্য

২) অসম কেশরী — অম্বিকাগিৰীৰায় চৌধাৰী

৩) অতিন্দ্ৰীয়বাদী কবি — নলিনীবালা দেবী

৪) নৈসূৰ্য — ফণী শৰ্মা

৫) লুইত কোঁৱৰ — ৰুদ্ৰ বৰুৱা

৬) বনফুলৰ কবি — যতীন্দ্ৰ নাথ দুৱৰা

৭) বন ফুলৰ কবি — আনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা

৮) প্ৰতিমাৰ খনিকৰ — চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালা

৯) বাগ্মীবৰ — নীলমণি ফুকন

১০) বিদ্ৰোহী কবি — ৰঘুনাথ চৌধাৰী

১১) জোঙনি কোঁৱৰ — আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালা

১২) সাহিত্য ৰত্ন — চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা

১৩) প্ৰেম আৰু ৰদালিৰ কবি — হীৰেন ভট্টাচাৰ্য

১৪) নিজৰা কবি — শৈলধৰ ৰাজখোৱা

১৫) বিপ্লৱী কবি — প্ৰসন্নলাল চৌধাৰী

১৬) গীতি কবি — পাৰ্বতী প্ৰসাদ বৰুৱা

১৭) উপন্যাস সম্ৰাট — ৰজনীকান্ত বৰদলৈ

১৮) সাধাৰি কবি — গণেশ চন্দ্ৰ গগৈ

১৯) নাট্য প্ৰভাকৰ — সত্যপ্ৰসাদ বৰুৱা

২০) সৰস্বতী — নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈ

২১) সুগন্ধি পখিলাৰ কবি — হীৰেণ ভট্টাচাৰ্য

২২) জোনালি কবি — ৰত্নকান্ত বৰকাকতী

২৩) ৰসাল কবি — দণ্ডিনাথ কলিতা

২৪) ধ্বনি কবি — বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা

২৫) পাহাৰৰ কবি — ৰাম গগৈ

(সংগ্ৰহ)
দিপাশিখা ডেকা

২০২৩ বৰ্ষৰ মহাবিদ্যালয় সপ্তাহত অসমীয়া
বিভাগৰ শোভাযাত্ৰাৰ মুহূৰ্ত ।
বিষয় : মাঘ বিহু

বিভাগৰ তৰফৰ পৰা শিৱসাগৰলৈ
শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ

ধন্যবাদ